

Ja todistaja Kalevi Näreoja ja Karskela aloittaa, olkaa hyvä.

Kysymys Mikä on teidän ammattinne ollut?

Vastaus No minä olen ollut sähköasentajana Vihannolla ja minä jouduin silloin ennen kuin minä lähdin sotaväkeen niin jouduin tuollaiseksi teollisuusasentajaksi vähäksi aikaa ja sitten kun minä tulin sotaväestä pois, niin kysyttiin jos joku lähtisi niin kuin Pyrkijän tehtaille tuuraamaan viikoksi sähkömiestä. Minä sitten sanoin, että minulla on pieni kokemus, että minä olen 8 kuukautta ollut sähköasentajana tehtaassa, niin minä lähdin ja sen minun viikkoni kesti siellä hiukan yli 35 vuotta.

Kysymys Miten tämä Taito Toivonen kutsui teidät tällaiseen MS Lemmen -nimiseen laivaan minkä vuoksi?

Vastaus Se ei ollut oikeastaan Taito kun se oli hänen isänsä. Kun minä olen joskus ollut heillä sellaisella jollain pienellä keikalla, kun joku laitettiin, että hän tiesi, että minä olen sähköasentaja ja soitti ja kysyi, jos minä tulisin katsomaan sinne, että siellä laivassa on jotain hommia.

Kysymys Menittekö te yksin sinne?

Vastaus Juu, minä tulin yksin.

Kysymys Ja mikä se tehtävä oli, mitä teidän piti sitten tehdä siellä?

Vastaus No sitten kun se selkisi sellaisella tavalla, kun katsottiin, että se homma oli sellainen, että siellä oli ilmeisesti tällaisia kosteusvaurioita syntynyt ja siinä oli osa niistä laitteista niin suuria, niin minä heti sanoin, että ei tämmöstä voi yksin tehdä, että siinä täytyy joku kaveri olla ja sitten hommataan hiukan vehkeitä, muuten siitä ei tule mitään. Siinä täytyy olla ulosvetäjät ja tämmöset, koska niitä täytyy aina silloin sitten, jos tällaista kosteutta torjutaan paikan päällä, niin niitä täytyy hiukan purkaa ja sitten käyttää jotain määrättyjä aineita sitten, että saadaan sitä kosteutta häivytettyä.

Kysymys Mitä te sitten aloitte tekemään siellä?

Vastaus Me purettiin sitten niitä. Ensin hommattiin sitten tietenkin niitä tarvikkeita. Minä kävin ensin katsomassa.

Kysymys Jos te kerotte, että mitä tarvikkeita siinä tarvittiin.

Vastaus No siinä tarvittiin niitä ulosvetäjiä ja siis työkaluja, koska ne on tuollaisia, ei siellä laivassa mitään työkaluja, en minä tiedä, jos olisi ollut, mutta mistä niitä osaa sieltä sitten hakea, kun siellä oli. Täytyi olla itsellä kaikki sitten olemassa.

Kysymys Ryhdyttiinkö sitä kuivaamaan sitä alusta?

Vastaus Kyllä, sitä ruvettiin. Sitten hommattiin lämmittäjiä kaikennäköisiin ja avattiin niitä kaapeleita ja vedettiin niitä, että saadaan kaapelit auki, siinä joutuu vetämään sitten pois ne laipoin ja kaiken näköisin sitten.

Kysymys Kuinka paljon sinne lämmittämiä toimitettiin?

Vastaus Minä en semmosta mene sanomaan kuinka monta, mutta niitä oli paljon.

Kysymys Oliko ne siellä kun te tulitte?

Vastaus Oli.

Kysymys Rupesitteko te tekemään jotain mittaustyötä siellä eli kun on sanottu, että te olette näitä mittaushuoltoja tehnyt, niin mitä se tarkoittaa?

Vastaus Se tarkoittaa semmosta, että otetaan nyt esimerkiksi esimerkki tommosesta moottorista, niin siinä otetaan se kytkinlevy ensin auki ja sitten ne kiskot pois, niin silloin päästään mittaamaan niistä navoista seuraavia ja seuraaviin napoihin että ne käämit ei saa keskenään olla yhteydessä sen tähden, että silloin se on jo niin märkä sitten jo, että se on niin kuin kertakaikkiaan klimppiin menny. Tässä pystyttiin siis ohmimittarilla mittamaan, että näiden käämien arvoissa oli

ohmeja, mutta sitä runkoa vasten oli sitten jo kilo-ohmeja. Se muodostuu siitä se kilo-ohmi siis, kun pannaan siihen käämin ja rungon välille mittari, niin se näyttää. Mutta jos se näyttäisi ohmeja siinä rungon ja sen käämin välissä, niin sitten se olisi kerta kaikkiaan ihan kostea, että tämä ei ollut mitään niin kauhean kostea, että se oli mahdollista saada. Sitä kyllä paljon joudutaan tekemään semmosta, että moottorille tehdään semmosia tämmösissä vahinkotapauksissa, että niitä kuivataan. Mutta jos se pantaisiin semmosena märkänä käymään, niin se tuhoutuisi heti se moottori.

Kysymys No te lähditte sitten mittaamaan näitä ohmeja. Millä tämä mittaus tapahtui?

Vastaus No siinä on varsinainen mittari sitä varten.

Kysymys Miksi semmosta mittaria kutsutaan?

Vastaus No sitä voi kutsua nyt vaikka ohmimittariksikin. Siinä on eri alueita. Siinä on semmosia, että väännetään ykköselle. Se näyttää silloin sitten koko alueen ohmeja. Sitten se väännetään kymmenkertaiseksi, satakertaiseksi ja sitten se väännetään kilo-ohmeille, niin silloin se näyttää koko lukemamäärän niin megaohmeja ihan lopuksi.

Kysymys Kun te mittasitte sitä, niin löytyikö sieltä sitten tämmösiä ohmilukuja, jotka osoittivat, että on kosteutta olemassa?

Vastaus Kyllä, kyllä löytyi ensin.

Kysymys Miten pitkään te teitte sitten sitä mittausta?

Vastaus No se mittaus tehdään semmosella tavalla, kun ruvetaan siihen hommaan ja sitten ruvetaan kuivattamaan, niin silloin sen mittaustuloksen täytyy parantua koko ajan, niin silloin ollaan oikeaan suuntaan menossa. Siis että se vuotaa vähemmän. Meillä oli semmonen aine, kun siellä tehtaalla me oltiin aika paljon kokeiltu semmosta juuri, kun siellä oli semmosia tapauksia kanssa, kun on kaikennäköisiä tämmösiä vesijäähdytyksiä ja tommosia, niin joskus joku letku menee rikki, niin joku moottori kastuu, niin hommattiin semmosta ainetta kuin Elektrosolvetti ja minulla oli sitä semmonen purkki semmosessa niin kuin paineastiassa ja kokeiltiin sen kanssa ja se tehoi verrattain hyvin. Mutta se oli semmonen, että se olisi ollut niin pikkunen määrä, kun minulla oli semmonen yksi purkki vaan. Sitten sitä hommattiin sitä ainetta lisää ja sitä käytettiin siis semmosena, että ensin kaiken maailman räteillä sitten puhdistettiin, kun niissä moottoreissa oli rasvaa sisällä.

Kysymys Oliko sen moottorin pinnat sisältä märkiä vai öljyssä?

Vastaus No kyllä ne oli pikemminkin niin kuin rasvaisia sen tähden, että sen tähden se voikin olla, että jos on tommosta rasvaa, niin se ei niin paljon sitten se kosteus tunkeudu sinne.

Kysymys Kun tätä mittausta tehtiin, niin siinä alussa mitä ohmilukuja tämä näytti tämä mittaus?

Vastaus Tässä on nyt semmonen, siis se ohmimittari on semmonen, että siinä on täällä päässä nolla. Silloin, jos se menee tänne nollaan, niin se on ihan oikosulussa. Ei semmosia tule nyt sitten niin kauhean tarkkaan katsottua, kun se täytyy saada niin sitten, että se mahdollisimman vähän heilahtaa silloin, niin silloin se rupeaa olemaan lähes kunnossa. Silloin, jos otetaan ihan terve moottori, niin se ei näytä yhtään.

Kysymys Miten tämä näytti, niin heilahtiko tämä sitten, kun te mittasitte näitä kostuneita?

Vastaus Siinä oli semmonen tilanne, sen tähden me jouduttiin, niitä pikkasia moottoreita sitten ja jonkun verran katsomaan, kun se kaikkein isompi, mikä oli, niin se kesti kauhean kauan ennen kuin se tuli sinne ihan, että se just värähti se mittari, niin

jouduttiin niin kauan kuivattamaan sitä, koska semmonen iso moottori kuivaa niin valtavan hitaasti, kun yleensä, jos tällöinen tehtäisiin teollisesti niin tehtäisiin niin, että se laitettaisiin uuniin. Mutta ei ollut mitään mahdollisuutta ruveta semmosta isoa klönttiä sieltä kaivamaan ylös ja viemään mihinkään uuneihin, niin piti kokeilla tällöinen, jos se onnistuisi ja se onnistui minun mielestäni.

Kysymys Miten te voisitte havainnollistaa, että mikä siinä sitten, kun te mittasitte, niin se ohmiluku oli?

Vastaus Jos minä nyt kertoisin semmosen esimerkin, kun joskus töissä leikispäiten koitettiin, niin ihmisilläkin on aika paljon eroa. Että otetaan siitä mittarin päästä kiinni. Jos ottaa löysästi kiinni, niin se mittari ei oikeastaan värähdäkään, mutta jos puristaa kovin, niin silloin se mittari heilahtaa jo vähän, että se näyttää niin pienen kosteuden se mittari silloin. Ja ihmisissä on aika paljon eroa. Katsottiin sitä, että joku ketä on jonkun määrätyn tyyppinen, niin se sai aika paljon enemmänkin sen mittarin heilahtamaan.

Kysymys Jos te vertaatte nyt tätä esimerkkiä sitten niihin teidän mittauksiin siellä, niin minkälainen tämä mittaustulos sitten oli?

Vastaus No minun mielestäni se mittaustulos niissä pienissä oli kertakaikkiaan ne oli terveitä ne pienet moottorit, koska ne oli niin paljon helpompi käsitellä ne pienet moottorit. Ne oli ihan terveitä. Mutta semmonen yksi kaikkein isompi moottori, niin se oli siinä rajamailla, että se mittari hiukan vielä heilahti. Mutta tällöisessä tapauksessa, kun se moottori pannaan käymään, niin sitä ei panna kuorman kanssa käymään. Kun sen annetaan tyhjänä käydä, niin silloin siitä häipyy se kosteus, koska se saa lämmetä eikä sillä ole minkäänmukaisista rasitusta, niin niin pieni kosteus häipyy siitä ilman muuta, ettei se aiheuta sille varmaan mitään.

Kysymys Millä korkeudella saakka niitä kosteusvuotoja esiintyi?

Vastaus No niin, se olikin semmonen juuri, kun minun jäi tavallaan mieleeni. Minä en mitään muuta sano, muuta kuin sen minä sanoin silloin, kun me oltiin siellä, että tämä on jollain tavalla niin kuin päinvastaista ihan, kun olisi ollut kiva tehdä töitä hiukan ylempänä, mutta ne kaikki, kun olivat täällä alhaalla, niin ne olivat kosteita. Mutta sitten oli yksi semmonen, kun oli siellä ylempänä ja minä ajattelin sitten, että tuo olisi kiva ottaa vielä, että sen taitaisi tässä vielä saada auki. Minä kumminkin avasin ne kytkinlevyn päät sitten ensin, että täytyykö minun ruveta sitä putsamaan ja se osoittautuikin semmoseksi, että siinä ei ollut vuotoa ollenkaan siinä moottorissa, kun oli yläpuolella sen laittain niin paljon.

Kysymys Jos te arvioitte se, turkkilevyksi sanotaan semmosta, minkä päällä kävellään siellä laivan pohjalla, niin kuinka paljon sen turkkilevyn päällä, kun te mittasitte, niin millä korkeudella teidän käsityksen mukaan ne mittaukset osoitti sitten näitä jonkunmoisia maavuotoja?

Vastaus Nyt minä en oikein ihan sitä loppua ymmärtänyt.

Kysymys Eli että miten korkealla niitä maavuotoja sitten esiintyi. Kun sillä mittauksella pystyttiin löytämään myöskin millä korkeudella saakka tämä kosteus oli edennyt eli mikä on veden pinta ollut silloin ennen.

Vastaus Jos minä nyt kuvittelisin, että minä olisin seisomassa, niin kuin minä sanoin, että olisi paljon kivampi tehdä tällöisellä korkeudella töitä, niin se olisi joku tällöinen korkeus, mitä se sitten on.

Kysymys Metrin verran tai puolitoista.

Vastaus No jotain semmosta luokkaa. Ei semmosta tullut mieleen millään metrimitalla

- mitata mitä se oli.
- Kysymys Oliko se tasaisesti sitten. Mikä muistikuva, siellä oli erilaisia laitteita?
- Vastaus Niin siellä oli erilaisia laitteita.
- Kysymys Ettei se siitä ole vaikea sitten. Mutta että tämmönen kuva teillä oli, että se oli tämä suursuskanta. Miten kauan te olitte töissä siellä ja mikä tämä teidän kaverin, muistattekko te tämän nimen?
- Vastaus Se oli Arvo Alho sen kaverin nimi, ketä oli minun kanssani siellä hommissa.
- Kysymys Oliko sillä sama ammatti kuin teillä?
- Vastaus Juu, hän oli sähköasentaja kanssa.
- Kysymys Kuinka kauan te teitte töitä?
- Vastaus No kun minulla olisi semmonen muistikuva, että me oltaisiin noin kahden viikon ajan siellä oltu iltaisin, semmonen suunnilleen 5 tuntia illassa ja sitten yhden semmosen viikonvaihteen, mutta sitä minä en mene sitten ihan varmaan sanomaan, että oltiin me molempina päivinä, mutta oltiin kumminkin niin, että oltiin lauantaina tai sunnuntaina.
- Kysymys Jäikö teille semmonen kuva, että kun te lähditte pois sieltä, että sen aikaisemman vuodon vuoksi se koneisto olisi voinut romuttua? Että kun te teitte siellä töitä, käytitte sitä Elektrosolvettia ja ne kuivattiin ne metalli- ja muut osat ja koneet, niin sen jälkeen, kun te lähditte sitten parin viikon jälkeen, sen työrupeaman jälkeen pois, niin onko teidän mielestänne mahdollista, että se koneisto olisi ruostunut sen jälkeen romuksi?
- Vastaus Ei missään tapauksessa, kun se Elektrosolvetti on jollain tavalla semmosta ainetta, se on siitä merkillistä ainetta, että se on tavallaan niin kuin jonkinäköistä rasvaa kanssa, että se estää jollain tavalla sitä ruostumista ja sillä on kauhean helppo puhdistaa kaikkia ja sitten se kuivattaa kosteutta. Se on niin kuin kehitetty semmosta varten, tämmöstä varten juuri sitten, jos tulee tämmösiin laitteisiin jotain tämmösiä, että voidaan hiukan paikan päällä ryhtyä korjaamaan.
- Kysymys Onko teillä kokemusta sitten myös, tähän sanoitte, että tehtaalla oli sitä käytetty niin, että sitä yleisesti tätä samaa ainetta käytettiin juuri tämmösiin sähkökoneitten?
- Vastaus Juu se on semmonen, kun siellä kävi sitten kaiken maailman kaupparatsuja aina, kun tommonen firma sitten, kun se oli ensin, kun minä menin, niin se oli pyöräfirma ja sitten kun minä sieltä pois lähdin, niin se oli iso muovifirma ja niillä oli melko yksilöllisiä koneita kaikkia, että niihin ei saanut mitään sitten yhtäkkiä mitään varaosia mistään, kun ne oli melkein kaikki ulkolaisia ne koneet, niin me jouduttiin kyllä kokeilemaan kaiken näköistä. Sitten siellä kävi kaiken maailman kaupparatsuja ja ne esitteli niitä aineita ja me saatiin niin kuin malliksi semmosia aineita sitten ja me kokeiltiin niitä siellä sitten semmosissa, mitkä kostui ja onnistuttiin saamaan sillä lailla, ettei jouduttu ottamaan. Kun tommosessa on kauhean tärkeää juuri tommosessa tehtaassa se juuri, että sen tuotannon täytyisi aina jatkua ja siinä täytyi jotain määrättyjä riskejä sitten aina ottaa tommosissa korjauksissa ja siellä kyllä oppi semmosta tekemään.
- Kysymys Mikä käsitys teillä on niitten koneitten osalta ja sitten tommosen laivan koneitten sähköjärjestelmien kohdalta, että onko nuo tommoset koneet ja laitteet, joita siellä teillä yrityksessä oli taikka sitten nämä, mitkä siellä laivassa oli, niin kummat on haavoittuvampia kosteudelle?
- Vastaus No tuo voi olla nyt semmonen, että kyllä tommoset täytyy olla tommoset laivan koneet, koska niissä on yhtäläisesti mahdollisuus siihen kosteuteen, niin kyllä ne

- täytyy olla laadullisesti suurin piirtein samaa luokkaa kummassakin.
- Kysymys Tässä vaiheessa ei minulla ole muuta.
- Muistatko te minä ajankohtana te aloititte ne työt siellä, mikä vuosi oli kysymyksessä mahdollisesti?
- Vastaus No minä en nyt ihan kauhean tarkkaan sitten, kyllä niitä almanakkoja siinä oli sitten jäljellä jonkun aikaa, mutta että jos minulta nyt semmosta kysyttäisiin, että mikä vuosi se oli, niin en minä mene ihan varmaan sanomaan mikä vuosi se oli.
- Entäs vuodenaika?
- Vastaus Vuodenajan minä muistan joo. Se oli suurin piirtein talviaika.
- Missä laiva oli silloin?
- Vastaus Se oli jokirannassa.
- Aurajoen rannassa?
- Vastaus Aurajoen rannassa juu.
- Selvä. Oliko Sadeluodolla tai Sjöholmilla kysymyksiä?
- Kysymys Joo, puheenjohtaja. Palataas tuohon teidän alkuunne, niin te olette sähköasentaja ammatiltanne. Oletteko te vielä sähköasentaja vai oletteko te eläkkeellä?
- Vastaus No nyt minä olen eläkkeellä.
- Kysymys Nyt olette eläkkeellä. Mikä teidän koulutus on?
- Vastaus No minun täytyy sanoa, että koulutus minulla on hyvin olematon sen tähden, että minä kuulun niihin, että minä jouduin nuorena töihin ja minä olen silti sitten ollut tommosen sähkön parissa sitten koko ajan, että minä olin armeijassakin, kun minä olin pioneereissa, niin minä jouduin siellä sitten ja sähkömiehen hommiin. Että minä olen siinä koko ajan ollut, mutta koulutusta ei ole. Siis siihen aikaan ei ollut semmosia ammattikouluja vielä, kun minä olen 31 syntynyt.
- Kysymys Että te olette ns. tällöinen pitkän linjan?
- Vastaus Pitkän linjan sähkömies, pitää paikkansa.
- Kysymys Että sitä on työssä opittu sitä mitä on opittu?
- Vastaus Työssä opittu.
- Kysymys Joo selvä. Te sanotte, että te olitte pyöritehtaassa töissä, ymmärsinkö minä oikein?
- Vastaus Juu.
- Kysymys Olitteko te silloin pyöritehtaassa töissä, kun te olitte täällä yhtä aikaa sitten täällä Katriinassa, vai missä te olitte? Olitteko te töissä vai työttömässä vai miten te olitte siellä töissä? Kun te olitte Katriinassa silloin tekemässä?
- Vastaus Minä tykkään, että sen laivan nimi oli Lemmen.
- Kysymys Ai jaha, mutta samasta laivasta puhutaan.
- Vastaus Ai jaa, minä en tiedä sitä sitten taas. Minä siis kuulin semmosen nimen kuin Lemmen, että minä olin niin kuin semmosessa. Juu, minä sanoinkin, että me oltiin iltaisin siellä. Minä olin siis päivisin siellä tehtaassa töissä.
- Kysymys Siis päivisin tehtaassa töissä?
- Vastaus Joo päivisin tehtaassa töissä. Kotona käytiin syömässä välillä ja sitten mentiin sinne.
- Kysymys Kuinka paljon teillä on ennen tätä hommaa niin laivakokemusta, siis laivasähköhommissa?
- Vastaus No laivasähkökokemusta minulla ei siinä mielessä sitten ole kyllä, että minä en ole sitten laivassa ollut töissä, niin kuin minä sanoin, että minä olin siellä tehtaassa. Siellä oli ensin pyöritehdas ja sitten se oli suuri maalitehdas ja kyllä

siellä varmaan on siis samankokoisia koneita kuin laivassakin, että ei siinä mielessä ole kyllä mitään eroa. Kun minä olin siellä yksin sen 35 vuotta, että ainoastaan uusia töitä kävi tekemässä tämmöset kaverit sitten, kun tuli asennuksia, niin ne kävivät tekemässä, mutta minä jouduin ne huollot tekemään ja semmoset kaikki, että kyllä siinä kohtalaisesti oli sitä.

Kysymys Kun tässä oli puhetta siitä, että nämä laitteet on yhtä hyviä laivassa kuin maissa, niin se varmasti pitää paikkansa, mutta tommonen laiva, kun se kulkee tuolla merellä ja sinne aina tulee vettä sitten sinne konehuoneeseen, jostakin vuotaa tai sitten potkuriakselin hylsästä vuotaa vettä, että siellä on aina kosteutta siellä konehuoneessa, niin eikö se tosiasia pitäisi olla niin, että ne pitäisi olla parempia ne laitteet kuin jossain tehtaassa, jossa ne pysyy suhteellisen kuivana ja tasalämpöisenä.

Vastaus Siihen minä en osaa vastata.

Kysymys Ette osaa vastata.

Vastaus En osaa vastata.

Kysymys No saanko minä kysyä nyt sitten teiltä, kun te olette ammattimies ja olitte siellä laivassa töissä, niin kertokaa sen laivan sähköjärjestelmästä.

Vastaus No kun minä menin sinne töihin, niin minä sanoin heti siis semmosella tavalla, että kyllä minä sen kosteuden niistä moottoreista katson, mutta minä en pistä yhtäkään vehjettä siellä käymään, että siinä täytyy olla konemestarit ja ne ketkä tuntee sen laivan vehkeet. Muutenhan me oltaisiin voitu kokeilla niitä kaikkia siellä heti, jos minä olisin ollut semmoinen, että minä olisin hallinnut ne laivavehkeet.

Kysymys Minä en tarkoittanut tätä, vaan minä tarkoitin sitä sähköjärjestelmää siellä aluksessa.

Vastaus Ei se sähköjärjestelmä minun mielestäni tule silloin niin kauheasti kysymykseen, jos minun käsketään siis moottoreista katsoa kosteus, niin ei minun käsketty katsoa sen laivan sähköjärjestelmää ollenkaan.

Kysymys Mutta se on aika tärkeä asia.

Vastaus Kyllä se saattaa olla tärkeä, mutta minun ei käsketty katsoa ollenkaan sitä.

Kysymys Niin mutta jos me puhutaan maavuodoista, niin silloin on erittäin tärkeää tietää esimerkiksi onko se vaihtovirtajärjestelmä vai tasavirtajärjestelmä, pitääkö tämä paikkansa?

Vastaus Kyllä se varmaan pitää paikkansa, mutta...

Kysymys Kumpi siellä oli?

Vastaus Semmosta minä en, koska minä vain katsoin niitä moottoreita. Moottoreita oli kumpaakin.

Kysymys Siis te ette tiedä, että oliko siellä vaihtovirtajärjestelmä vai tasavirtajärjestelmä, te vain katselitte?

Vastaus Minä katselin niitä siis moottoreita, mitä minut käskettiin katsomaan, ne maavuodot ja ne maavuodot saatiin korjattua. Minua ei käsketty puuttumaan millään tavalla sen sähköjärjestelmään.

Kysymys Sehän vaikuttaa siihen maavuotoon ja...

Vastaus Ei se vaikuta mitään niihin moottoreihin, koska minä otan ne johdonpää irti, mitkä tulee siihen moottoriin.

Kysymys Ei sillä ole mitään merkitystä.

Vastaus On tietenkin sillä merkitystä. Jos minun käsketään moottoreita korjata, niin enhän minä sitä sähköjärjestelmää lähde korjaamaan, kun minä otan ne sähköjärjestelmästä tulevat päät irti ja tarkistan sen moottorin, että se moottori

- on kunnossa. Jos se moottori on kunnossa, niin minun hommani on tehty.
- Kysymys Hyvä että te vakuutitte tämän, eliikä moottorista lähtevä kaikki johdotus sitten mikä menee tauluihin ja muualle, niin sitä te ette katsonut?
- Vastaus En.
- Kysymys Että siellähän saattoi olla sitten mitä vaan, eikö näin?
- Vastaus Niin, minä en ota siihen kantaa, minä en tiedä.
- Kysymys Selvä, eliikä se oli niin kuin hyvin vajavainen tämä homma, mitä te olette nyt sitten tehnyt siellä, koska te olette katsonut moottoreita?
- Vastaus Kyllä, minä olen moottoreita katsonut juu.
- Kysymys Mitä nämä moottorit olivat?
- Vastaus No semmonen käsitys minulla oli, että aika paljon siinä oli pumppumoottoreita.
- Kysymys Siis pumppumoottoreita? Te käsittelette niitä pumppumoottoreita?
- Vastaus Niin.
- Kysymys Mutta te puhuitte jostain isommista moottoreista?
- Vastaus Se isompi moottori, niin se oli semmonen sitten, mikä mahdollisesti tekee sähköä.
- Kysymys Mikä se on?
- Vastaus Sitä minä en tiedä.
- Kysymys Sähkömies ja ette tiedä, mikä se on joka tekee sähköä?
- Vastaus Tekee sähköä.
- Kysymys Mikä se on?
- Vastaus No kyllä se saattaa sitten olla generaattori, jos niin on.
- Kysymys Mutta oliko se generaattori vai moottori vai mikä se mahtoi olla?
- Vastaus No se oli generaattori.
- Kysymys No niin, mutta te olette moottoreita puhdistanut, mutta ette generaattoria?
- Vastaus Ei kun generaattoria ja.
- Kysymys Te olette puhunut moottoreista koko ajan.
- No niin, että päästään eteenpäin, niin puhdistitteko jonkun generaattorin siellä laivalla?
- Vastaus No se yksi oli generaattori, se kaikkein isompi.
- No niin, täällä on tämä Sjöholmin piirros.
- Kysymys Minä otan näytteille puheenjohtaja tätä kuvaa, joka on tietysti huomattavasti parempi tässä hetken päästä. Kuinka monta näitä oli nyt sitten näitä generaattoreita?
- Vastaus Minulla oli ainoataan yksi.
- Kysymys Joo selvä. No te menitte sinne koska töihin. Te ette muista sitä päivämäärää eikä vuotta?
- Vastaus En minä päivämäärää muista enkä vuotta yhtään.
- Kysymys Oliko se 90?
- Vastaus Ei, kyllä se oli aikaisemmin.
- No hän ei muistanut sitä, ei sitä kannata jankata enää.
- Kysymys No nyt kun te menitte sitten sinne töihin, niin kuinka kauan siitä oli nyt mennyt aikaa, kun sieltä oli ne vedet pumpattu pois?
- Vastaus Minä sain semmosen käsityksen silloin, kun minä menin sinne, koska minä en heti ensimmäisenä päivänä päässyt menemään, kun minulle soitettiin, että siinä olisi mennyt semmonen vajaa viikko.
- Kysymys Vajaa viikko mennyt aikaa?
- Vastaus Niin.
- Kysymys Että se kaikki kosteus oli siellä sen vajaan viikon ennen kuin ruvettiin toimenpiteisiin?

- Vastaus Ilmeisesti.
- Kysymys Ja sinne oli, sanoitte, että oli tuotu lämmittäjiä.
- Vastaus Kyllä.
- Kysymys Ja ne puhalsi siellä konehuoneessa. Montako niitä oli niitä lämmittäjiä noin suurin piirtein?
- Vastaus No minä en kyllä sitten lukumäärää mene sanomaan, mutta niitä oli paljon, koska me aina vaihdettiin niitä sitten eri paikkoihin, että me saatiin sitä lämmintä ilmaa sitten mahdollisimman lähelle niitä paikkoja sitten, mitä me yritettiin aina kuivata.
- Kysymys Te panitte niitä aina puhaltamaan sinne moottoreihin ja siihen yhteen generaattoriin?
- Vastaus Kyllä.
- Kysymys No sitten tuosta työkaluista, niin te sanoitte, että te toitte työkalut sitten mukana sinne ja teitä ei kukaan nyt sitten neuvonut kuitenkaan, että laivahan on itsenäinen laitos ja siellähän on täydelliset työkalut ja mittauslaitteet ja kaikki tämmöset olemassa.
- Vastaus Juu, saattaa olla, mutta minä en tiennyt semmosista.
- Kysymys Te olitte kaksi viikkoa töissä ettekä nähnyt konehuoneessa mitään työkaluja?
- Vastaus En.
- Kysymys Missähän ne mahtoi olla? No te ette tiedä sitä?
- Vastaus Niin, minä en tiedä.
- Kysymys Inventaarioluettelon mukaanhan siellä on valtavasti työkaluja ja mm. kaikki ohmimittarit ja kaikki tämmöset on, mutta kahden viikon aikana pienessä konehuoneessa te ette nähnyt tämmösiä?
- Vastaus En.
- Kysymys Niin te mittasitte niitä ja sitten kuivasitte ja pesitte sillä Elektrosolvekilla ja teillä oli oma pönttö mukana, kun te tulitte sinne?
- Vastaus Juu, minulla oli oma pönttö ensin, kun siis kokeiltiin.
- Kysymys Ja sitten sitä tilattiin lisää?
- Vastaus Sitten sitä tilattiin lisää.
- Kysymys Miten sitä tilattiin?
- Vastaus En tiedä, kun minä en tilannut sitä.
- Kysymys Ei mutta teidän käytitte sitä, niin tuliko sitä yksi pönttö sitten vai?
- Vastaus Ei, kyllä sitä oli paljon käytettävissä, ettei siinä ollut mitään. Se pantiin semmoseen, kuinka minä nyt sanoisin, että se ei ollut semmosissa aerosolipytyissä sitten, kun tuli sinne, että me pistettiin se sitten semmoseen, jos minä nyt kuvailisin semmosta käsiruiskutinta tai miksi sen nyt ottaa.
- Kysymys Ne on semmosia ruiskuja ja sitä ruiskutettiin?
- Vastaus Juuri sitä ruiskutettiin.
- Kysymys Tuliko sitä yhden kerran vai tuliko sitä useamman kerran?
- Vastaus Niin, se on semmonen asia, mitä minä en osaa sanoa, mutta meillä ei ollut mitään muuta ainakaan, että sitä oli koko ajan. Minä en sitä tiedä, että onko se tullut yhdellä kertaa.
- Kysymys Te sanoitte, että siellä moottorissa oli rasvaa ja että se oli hyvä asia, että siellä oli rasvaa, joka esti sitten näitä maavuotoja, niin voiko tästä nyt vetää sen johtopäätöksen, että täytetään moottori rasvalla, niin se pelaa ikuisesti?
- Vastaus No ei, en minä tiedä. Sen tähden me sitä pois sieltä koitettiin, koska sillä on taas ehkä semmonen varjopuoli sillä rasvalla, että se ei jäähdy niin hyvin se moottori silloin, jos se on rasvainen.

- Kysymys Jäähdy.
- Vastaus Niin.
- Kysymys Niin silloin kun se käy.
- Vastaus Niin silloin kun se käy.
- Kysymys Elikkä onko teillä se käsitys, että jos moottorissa on rasvaa, niin sehän on huono asia, että se täytyy saada pestyä pois, koska se aiheuttaa myös maavuotoja ihan niin kuin vesi?
- Vastaus Juu, se likainen rasva on sellaista, että se aiheuttaa.
- Kysymys Elikkä se ei ollutkaan niin hyvä asia se rasva siellä?
- Vastaus No en minä tiedä, minun mielestäni tavallaan se on niin kuin hyvä asia tämmösessä tapauksessa juuri, jos nyt koittaa jonkun rasvan päälle kaataa vettä, niin se vesi niin kuin viruu siitä minun mielestäni hiukan niin kuin sivuun, ei sitä rasvaa ja vettä oikein saa sekaisin.
- Kysymys No kun te olette kauan ollut sähkömiehenä, niin oletteko laittanut jonnekin purkkiin vaikka rasvaa ja sitten koittanut sillä ohmimittarilla pistää ne päät sinne, että mikä siinä on vastus?
- Vastaus En ole semmosta kokeillut.
- Kysymys Semmoista ette ole kokeillut?
- Vastaus En ole kokeillut.
- Kysymys Ihmistä olette koittanut?
- Vastaus Ihmistä olen koittanut.
- Minä olen koittanut myöskin, koska minä olen ammatiltani konemestari ja ollut vuosikausia laivassa konepäällikkönä eriasteisena mestarina.
- Kysymys Te sanoitte että tämmönen suurin piirtein, kun ihmisellä koitetaan näin, niin se heilahti suurin piirtein tämän verran, niin heilahtiko se sen verran?
- Nyt on niin kuin sanoitte, niin eri ihmisillä heilahtaa eri tavalla.
- Vastaus Juu sen jälkeen, kun me oltiin se kuivatus tehty, niin niissä pienemmissä ei heilahtanut ollenkaan, mutta se isompi sitten, mitä nyt sitten ajateltaisiin, että se olisi generaattori sitten, niin se oli semmonen, että heilahti juuri pikkusen sitten se generaattori.
- Kysymys Eli siellä oli vielä sitten sen työn jälkeen maavuotoa?
- Vastaus No se oli niin pikkunen, että kun sitä olisi käytetty tyhjänä, niin se olisi häipynyt siitä ilman muuta.
- Kysymys Nyt kun te sanoitte sitten, että te yhden tämmösen generaattorin puhdistitte siellä, niin käytittekö te sitä sitten tyhjänä?
- Vastaus Niin, kun minä sanoin heti, kun minä menin sinne, että minä en käytä tämmösiä laitteita ollenkaan, kun minä en ole laivassa ollut. Silloin tarvitaan konemestari, kun tulee tänne ja silloin kokeillaan sitten ja käytetään.
- Kysymys Kokeiltiinko niitä teidän aikana?
- Vastaus Ei minun aikana kokeiltu.
- Kysymys Te teitte vain ja sitten lähditte pois ilman kokeilemista?
- Vastaus Juu.
- Kysymys Te sanoitte, ne kosteusvauriot oli siellä alhaalla ja puheenjohtaja tämä on tämä kuva, tässä nyt on esimerkiksi tämä, nämä on samanlaisia kuvia, niin liite 26. Tämä on parempi versio kuin mitä tuo toinen oli. Tässä on nämä puomit vielä paikallaan, mutta tämä konehuone on ihan sama. Tämä on tämän laivan yleispiirros. Missähän päin tässä laivassa on se konehuone?
- Vastaus Minä en ole kyllä laivapiirustuksia ikinä katsonut.
- Kysymys Tehän olette käynyt täällä laivassa ja ollut siellä kaksi viikkoa töissä.

- Vastaus Nyt täytyy ottaa se huomioon, että kun me mentiin sinne, niin oli aina pimeä. Siis meillä oli valot vain niissä kulkupaikoissa, kun me mentiin.
- Kysymys Missä kohdassa suurinpiirtein se konehuone oli tässä?
- Vastaus No sitä minä en, minun täytyy oikein ruveta ajattelemaan, että pystynkö minä semmosta ollenkaan sanomaan sen tähden, että minä menin niitä rappusia. Minä en tiedä sitten, kun minä en ole ikinä ennen nähnyt tällaisia laivan piirustuksia.
- Kysymys Työmaata ei taida löytyä vai?
- Vastaus Kyllä se voi olla vaikeaa sen tähden, että en minä niin kuin lähtenyt ollenkaan, kun minä lähdin tommoseen hommaan, niin en minä lähde siihen sen takia, että minä oppisin laivan perustukset tietämään.
- Kysymys No okei, minä sen verran neuvon, että konehuonehan on tällä osalla täällä takana, niin missä te olitte sitten töissä täällä? Kyllä se pitäisi selvittää sitten, kun te tiedätte nyt paikan, että missä konehuone on.
- Vastaus Joo, kun siellä oli semmonen lankonki tässä sivusta, mistä mentiin ja sitten mentiin niitä rappusia monta kertaa alaspäin. Ja siellä oli siis ne kulkuvalot hyvin olemattomia siellä sisällä, millä mentiin. Siellä oli hyvät valot sitten siellä konehuoneessa, kun meillä oli semmosia käsivalaisimia, lisävalaisimia, ettei siellä ollut minkäänlaisia puutetta valosta.
- Kysymys Elikä minun täytyy nyt sitten neuroa teitä lisää vielä, niin tähän on konehuoneen ala tässä näin ja nyt te olitte siellä töissä sitten, niin katsotaan nyt ensin tätä kuvaa täällä alhaalla, niin tämä on nyt tällainen poikkileikkauskuva sieltä alatasolta. Onko teillä mitään käsitystä suurin piirtein, missä se oli se turkkilevy, missä te seisotte? Missähän se mahtoi olla? Oliko se tämä täällä vai oliko se täällä jossain välissä vai missähän se mahtoi olla?
- Vastaus Nyt minun täytyy sanoa, että nyt mennään vaikeisiin asioihin.
- Kysymys No mutta kun te sanoitte, että oli tätä myöten ollut vettä, niin täytyyhän teidän tietää.
- Vastaus Enhän minä siitä vedestä ole puhunut, kuinka kauan se vedessä on ollut, minä puhuin siitä, että olisi ollut paljon luonnikkaampi tehdä seisovilteen siellä töitä.
- Kysymys Kyllä, kyllä, että te ette puhunut veden korkeudesta mitään vaan työn helppoudesta.
- Vastaus Työn helppoudesta, koska tätä moottoria ei tarvinnut tehdä mitään, kun olisi ollut tällaisessa korkeudessa, kun se oli kuiva. Se ei näyttänyt mitään. Kyllä minun täytyy sanoa, että minä saisin aika kauan, minä olen yleensäkin siis kauhean vähän joutunut piirustusten kanssa tekemisiin, koska minä olin rakennuksilla vähän vähemmän. Minä olen jonkun omakotitalon ja jonkun rivitalon sähkötyöt tehnyt, mutta se piirustushomma on minulle ollut aina, se on hiukan erilaista tuollaisen teollisuusrakentajan homma, että siellä on se määrätty halli ja siellä on koneet ja siellä tehdään töitä eikä tarvitse sen talon piirustuksille mitään tehdä.
- Kysymys Niin minä ymmärrän sen tietysti kun ei ole mitään koulutusta, niin se on vaikea sanoa.
- Vastaus Minä en osaa sanoa siitä koulutuksesta, kyllä siellä paljon oli noita insinöörejä ja tommosia, mutta kyllä ne joskus joutuivat työmieheltä kysymään.
- Kysymys Varmasti.
- ~~No niin, nyt meillä on muutakin todistajia tulossa.~~
- Kysymys Puheenjohtaja, tämä täytyy selvittää tämä homma siinä mielessä, että missähän kohtaa te olitte nyt sitten, kun teillä oli se iso moottori työn alla, niin missähän kohtaa te olitte nytten tätä kuvaa? Kummalla puolella laivaa? No se on tietysti

teidän vaikea sanoa kumpi on paapuuri ja kumpi styrpuuri, mutta olitteko te keskellä laivaa tai täällä laivan jommassakummassa reunassa?

Vastaus Minulla on hiukan semmonen muistikuva, että se olisi ollut aika keskellä.

Kysymys Keskellä?

Vastaus Niin.

Kysymys Okei, puheenjohtaja minun pitäisi näyttää puheenjohtajalle tätä kuvaa, vai voinko minä näyttää siellä. Tästä selvästi näkee, joka on sieltä alatasolta oleva kuva, niin todistaja kertoi, että hän on täällä keskellä tehnyt töitä. Niin hän kertoi, että hän oli tässä keskellä tekemässä töitä.

Vastaus Mutta tässä täytyy ottaa se huomioon, että siinä kun ne rappuset meni, niin siinä oli semmonen tila, niin minä tarkoitan sen, en minä pysty sanomaan, että missä se tuossa kuvassa on. En pysty sanomaan, enkä minä yritäkään semmosta, mitä minä tiedän.

Kysymys Mutta kuitenkin sen, mitä minä tässä ajan takaa, niin hän on todistanut selvästi, että hän on yhden generaattorin puhdistanut ja kuivannut, eikö niin?

Vastaus Kyllä.

Kysymys Pitää paikkansa. Tässä laivassa on kolme generaattoria, kolme apukonetta tällä alatasolla. Kaksi generaattoria on jäänyt puhdistamatta, kun te olette puhdistanut yhden ainoastaan.

Vastaus Kyllä, minä olen puhdistanut yhden.

Kysymys Mutta näittekö te, että siellä oli kaksi muuta tämmöstä isoa?

Vastaus Kyllä minä ilmeisesti näin, mutta kun sitä työtä tehtiin joku määrätty aika ja sitten oli tarkoitus juuri se, että tulee semmonen tieto, että tulee konemestari ja ruvetaan käyttämään.

Kysymys Että oli tarkoituskin tehdä vain tämä. Että ne kaksi mitä siellä oli, niin ei ollut tarkoitustakaan tehdä?

Vastaus Kyllä ne sitten oli tarkoitus tehdä, mutta sitä minä en tiedä, että olisiko niitä minun ollut tarkoitus tehdä.

Kysymys Oliko siinä alatasolla paljon niitä muita moottoreita, mitä te putsasitte?

Vastaus No kun minä tykkään, että niitä olisi ollut neljä tai viisi.

Kysymys Neljä tai viisi. No kyllä niitä nyt ainakin sen verran varmasti on ollut siellä.

Vastaus Joo, koska me pääasiassa tehtiin niitä pieniä sen tähden, että niillä pienillä ei olisi ollut niin tärkeää, mutta kun sitä isoa generaattoria kuivatettiin, niin meillä jäi sitten aikaa ja aina avattiin niitä pienempiä ja sitten taas pistää pienempiä kiinni, koska se vaatii niin valtavan paljon sitä lämpöä ja sitä muuttamista juuri, että ei se tule ihan hetkessä. Sitten se olisi helppo, jos sitä uskaltaisi lämmittää hitsillä, mutta kun sen lämmön täytyy olla semmosta kohtuullista. Sen tähden uuni olisi kaikkein paras, kun siinä olisi termostaatti, niin sen näkisi. Koska meilläkin oli se, että me oltiin välillä pois. Ettei me oltu aina siellä, niin meidän täytyi hiukan kauemmaksi pistää ne lämmittäjät ja sitten sovittiin niitten poikien kanssa, kun siellä oli semmonen vahti aina, että se käy varmistamassa sitten siellä aina, ettei se tule liian kuumaksi.

Kysymys Ja siirtelee niitä lämmittimiä sitten aina.

Vastaus Siirtelee niin jos tarvitaan.

Minulla on yksi kysymys tähän väliin. Mikä oli syynä siihen, että näitä muita generaattoreita ei avattu?

Vastaus Minun täytyy sanoa sitten, että siihen minä en osaa vastata, koska tämä homma tavallaan niin kuin se sitten ilmeisesti lopetettiin.

Jäikö se jotenkin kesken vai?

- Vastaus Kyllä se siinä mielessä sitten tietenkin jäi kesken. Olisihan siellä ollut vielä työtä, mutta sitä minä en osaa sanoa, mitä varten se lopetettiin. Minulle ei soitettu sitten enää.
- Kysymys Kaksi viikkoa olit siellä hommissa?
- Vastaus Kyllä.
- No tämä toinen, tämä Arvo Alho, niin olisiko hän sitten käsitellyt näitä muita laitteita tai puhdistanut, vai teittekö te aina samaa kohdetta?
- Vastaus Ei, me oltiin samassa, että me yhtä aikaa lopetettiin.
- Kysymys Että se mitä te teitte niin te teitte yhden generaattorin ja niitä muita moottoreita siellä alatasolla, ei missään ylempänä?
- Vastaus Ei missään ylempänä. Että ylempänä vain mitattiin se, että niitä ei tarvinnut tehdä.
- Kysymys Ja sitten mitään johdotuksia ja tällösiä ette mitannut ollenkaan mitään maavuotoja?
- Vastaus Ei, johdotuksia ei mitattu.
- Kysymys Että ne jäi kaikki tekemättä?
- Vastaus Juu.
- Kysymys Selvä kiitos, tämä oli kaikki.
- Kysymys Puheenjohtaja, minä tekisin muutaman tarkentavan kysymyksen vielä. Todistaja totesi, että te ette tienneet sitä muuta, että mitä tehtiin ennen kuin te tulitte ettekä tienneet sen jälkeen, kun te lähditte, että mitä siellä tehtiin, eikö näin? Oliko niin, että te ette tienneet mitä siellä oli tehty ettekä tienneet, mitä siellä tehtiin jälkeinpäin? Sen jälkeen kun te lähditte pois sieltä.
- Vastaus Juu, en minä sen jälkeen tiedä.
- Kysymys Joo, ylipäänsä siitä työnjohdosta ja muusta niin tiesittekö. Teidät oli otettu tekemään nämä ohmimittaukset lähinnä ja sitten tietyltä osin kuivaustyötä, mutta oleellisin asia oli tämä mittausten tekeminen, oliko näin? Eli teidät otettiin mittaamaan nämä maavuodot, eikö tämä ollut se alkuperäinen tehtävä?
- Vastaus Kyllä, se oli alkuperäinen tehtävä juu.
- Kysymys Eli kartoitus miten korkealle veden pinta oli noussut?
- Vastaus Niin, minä en osaa siihen sanoa mitä varten tehtiin, mutta se vain sitten, kun tuli siitä juttua juuri, että kuinka paljon kivampi olisi ollut se juuri tehdä sitä työtä normaalitasossa, niin sitä ei tarvinnut tehdä sitä työtä, koska siellä oli kuivaa, siellä oli moottori kuivana.
- Kysymys Tämän minä haluan tarkentaa, että teidät otettiin tekemään näitä ohmimittauksia, jotta nähdään, tai ylipäänsä tekemään näitä ohmimittauksia, että missä on vuotoja ja missä ei enää ole vuotoja, näinkö?
- Vastaus Kyllä.
- Niin osasitteko te sanoa siitä veden pinnasta, jos siellä konehuoneessa on ollut vettä, niin millä korkeudella se on ollut tai mille korkeudelle se on ulottunut.
- Vastaus En minä muuta osaa siitä sanoa, mutta siitä juuri, ettei minun tarvinnut sitä moottoria, kun tällösellä korkeudella minä mittaan, niin tämä moottori ei ole kastunut ja ne kaikki, jotka ovat täällä alempana, niin ne ovat kastuneet.
- Siis noin alle metrin siitä lattiatasosta.
- Vastaus Ei minulla mitään metrimittaa ollut, mutta jos ajatellaan näin, niin onko metri nyt suurin piirtein tässä sitten.
- Metri tai vähän yli. Niin nekö moottorit olivat kosteita?
- Vastaus Ne, jotka olivat sitten alempana siitä, kun yksi oli siellä ylempänä, en minä tiedä voi olla, että olisi ollut enemmänkin, mutta ei niitä tarvinnut sitten katsella.

Sitten me varmuudeksi katsottiin siinä kun mentiin yksi taso ylemmäksi, niin joku moottori vielä ja se oli ihan hyvä.

Muistatteko te miten korkealla se konehuoneen katto ylipääntään oli siinä tilassa, kun te seisotte ja työskentelitte? Ulottuiko sinne käsi vi oliko se monta metriä korkea?

Vastaus Minä en osaa varmaan vastata tuohon.

Mutta eikö teille nyt joku mielikuva ole jäänyt. Oliko se hirveän ahdas?

Vastaus No se on se, että jos lähtisi johonkin tommoseen paikkaan niin kuin sitä varten, että tarvitsisi niin kuin tietää tuollainen, mutta jos semmosta ruvetaan sitten kysymään, kun on paljon aikaa kulunut, niin se on aika vaikea sanoa. Joku asia jää mieleen tietenkin ja joku asia ei jää mieleen, niin kuin joku tommonen nimijuttu on kauhean vaikea tässä iässä, että jos sanotaan joku sukunimi, niin on aika vaikea muistaa.

Kysymys Eli se, että te lähdette niin kuin siitä, että kun te seisotte lattialla, niin silloin se suurinpiirtein työskentelykorkeudella niin sen alapuolella oli tapahtunut näitä kuivatettavia kosteusvaurioita?

Vastaus Kyllä, siellä oli tapahtunut joo.

Kysymys No mikä käsitys teillä oli siitä, että minkä tähden tällaista ylipäänsä tehtiin. Lähdittekö te siitä, että tarkoituksena on huolehtia siitä, että niihin koneisiin ei tapahdu vahinkoja?

Vastaus No semmonen käsitys minulla oli, että siinä oli niin kuin semmonen tarkoitus juuri, että jos tommoset jätetään siis seisomaan märkänä, niin koska me samalla sitten hiukan tehtiin semmonen sitten ja, että samalla me niistä pienemmistä katsottiin hiukan ne laakerit ja vaseliinit sitten, että siihen pantiin uutta vaseliinia vähän ja otettiin vanhat pois, kun siinä oli sitten tavallaan jotain vähän, se vaseliini menee niin kuin huonommaksi sitten, kun siihen tulee likaa joukkoon.

Kysymys Sitten semmonen kysymys, että mitä mieltä todistaja siitä on, että kun tämmöstä sähkömiehen työtä, onko se sähkömiehen erityistyötä, sitä minä en tiedä, mutta tämmöstä sähkömiehen työtä, jossa mitataan näitä maavuotoja, niin onko se semmosta työtä, että sen osaa sähkömies tehdä ilman erikoisammattikoulutusta?

Vastaus Niin, minä en tiedä sitten sanoa. Minä en osaa tuohon muuta vastata kuin ajatella sitä sitten, että jos minä olen 35 vuotta jossain hommissa ja sieltä muutaman kerran pistetään jotkut komennuksella olevat pois, että minä olin vain komennuksella siellä, etten minä ollut siinä firmaan suoraan töissä, niin kyllä minä luulen, että se olisi pistänyt sitten aikaisemmin pois, jos en minä olisi semmosta osannut tehdä vaikkon minä ole kouluja käynyt.

Kysymys Onko se kovin monimutkainen operaatio mitata ne kosteuden aiheuttamat maavuodot?

Vastaus Ei, ei ole vaikea.

Kysymys Ei minulla ole muuta kysyttävää.

Kysymys Niin puheenjohtaja, lähinnä se tuntimäärä, että te sanoitte, että se oli suurin piirtein 5 tuntia illassa?

Vastaus Suurin piirtein joo.

Kysymys Kaksi viikkoa?

Vastaus Joo.

Kysymys No siitä tulisi suurin piirtein noin 60 tuntia yhteensä. Ei se varmaan paljon heitä?

Vastaus No siinä oli se viikonvaihe, että mitä se. Kuinka paljon siitä sitten tulee, noin 35 sanotaan ja se kerrotaan sitten kahdella.

- Kysymys Noin 70 tuntia.
- Vastaus Joo, mutta hetkinen, niitä oli kaksi niitä viikkoja. Kyllä siitä tulee enemmän.
- Kysymys Voisiko se olla noin yhteensä noin 80 tuntia.
- Kysymys Niin puheenjohtaja, jos minä saan pari kysymystä vielä esittää. Kun tässä nyt teidät oli tilattu ainoastaan mittaamaan näitä maavuotoja, niin teittekö te oma-aloitteisesti siten näitä moottorien purkauksia ja puhdistuksia ja tämmösiä, vai annettiin se tehtäväksi?
- Vastaus No mutta jos ajatellaan sitä sitten, että enhän minä pääse siitä muuten eteenpäin tommosessa hommassa.
- Kysymys Mutta tässä sanottiin juuri, että teidät oli tilattu ainoastaan mittaamaan ne maavuodot, niin tähän olisitte vaan mitannut ne ja kirjannut ne jonnekin.
- Vastaus Niin ja lähtenyt pois. Se olisi ollut ehkä yksi asia sekin, mutta niin ei tehty. Koska siinä niin kuin ilmeisesti yritettiin pelastaa niitä moottoreita.
- Kysymys Niin te oma-aloitteisesti lähditte?
- Vastaus Siitä neuvoteltiin varmaan silloin.
- Kysymys Joku antoi sen tehtäväksi?
- Vastaus Juu, joku antoi tehtäväksi.
- Kysymys Kuka se mahtoi olla?
- Vastaus Minä en tiedä sitten, kun siellä oli siis ainoastaan Taiton isä oli siellä ja sitten Taito kävi joskus siellä ja sitten soiteltiin, niin joku näistä sitten on antanut sen. En minä sitä muuten olisi tehnyt.
- Kysymys Niin sitä minäkin ihmettelin, että te oma-aloitteisesti rupeatte hajottamaan moottoreita, kun tehtäväksi on annettu mittaaminen.
- Vastaus Niin, mutta ei me päästä siitä mittaustuloksesta siis oikeastaan selville ilman, että voidaanko sitä korjata. Jos en minä avaisi sitä moottoria, niin ei se moottori siitä korjaannu, jos minä sen vain mittaan.
- Kysymys Hetkinen, jos teille annetaan tehtäväksi mitata pelkästään maavuodot, niin tähän mittaatte vaan pelkästään maavuodot ja kirjoitatte sen jonnekin raporttiin tai vaikka tämmöselle ruudulliselle paperille, että generaattori 1 ja ohmiluku on tämä ja sitten moottori ja sitten tässä piirrätte paikan tai nimeätte sen moottorin ja laitate ohmiluvun, niin sehän on se työ, mikä tässä nyt sanottiin, että teidät tilattiin tekemään, tämä mittaustyö.
- Onko teillä joku selitys tähän? Jos ette muista, niin sanokaa että ette muista, tästä nyt on aikaa tietenkin, mutta yrittäkää muistella.
- Vastaus Minä olen sitä mieltä, että siitä neuvoteltiin. Ei sitä mittaustulosta voi saada paremmaksi muuten, jollei sitä avaa ja rupea tekemään jotain.
- Kysymys Niin, se on ymmärrettävää, mutta kun tässä väitetään, että teidät tilattiin vaan mittaamaan.
- Vastaus Minä en muista sitä sitten taas.
- Kysymys Jos te ette muista sitä, niin annetaan sen olla.
- Kysymys Puheenjohtaja, jos tähän nyt sitten sanoisi, että saadaan tämä loppuun, niin jos kerran tilataan pelkästään mittaamaan ja hän sanoo, että mittaustyössä ei päästä eteenpäin muuta kuin tekemällä ja avaamalla ja hän tekee sen minkä talonpoikasarji sitten sanoo sen lisäksi, niin sitä työkuva on aika vaikea nyt selvittää ja mahtaako se olla kamalan tarpeellistakaan. Todistaja onko niin, että te olette todenneet, että teidän ohjimittauksen mukaan niin työskentelytasoon saakka oli kosteutta. Kun tämä tieto tuli Toivoselle, niin voiko Toivonen käyttää sitä hyväksi?
- Vastaus Niin, se on tässä toistettu monta kertaa jo.

Kysymys Niin minunkin mielestäni. Ei ole muuta kysyttävää.  
 Kysymys Puheenjohtaja, sehän tarkoittaa sitten sitä, että jos työskentelytasoon noin metrin korkeudelle on vettä ollut, niin silloinhan pitää tehdä jotakin näille koneille ja sitähan tässä nyt todistaja on kertonut, että hän on niin kuin pyrkinyt tekemään, mutta kun väitetään että häntä ei ole tilattu semmoista työtä tekemään, niin hän on niin kuin oma-aloitteisesti ilmeisesti tehnyt sitä työtä.

Neuvottelujen perusteella hän sanoi.

Kysymys Sitten jatkaisin vielä, että te sanoitte, että te olitte laakereista joistakin vaihtanut vaseliinia. Eikö se nyt ole luonnollista, jos nämä koneet ovat olleet veden alla ja tässä tapauksessa vielä meriveden alla, tosin tietysti Aurajoessa, sehän ei ole niin hirveän suolaista, niin sehän on luonnollista, että laakerit täytyy pestä ja sitten laittaa vaseliinia?

Vastaus Kyllä joo, ja tuolla tehtiin yleensä niin, että vaihdettiin koko laakerit tuolla tehtaalla, ettei yleensä semmosia paljon pestykään, kun se on melkein sama sitten, jos vaihtaa koko laakerin. Tässä oli nyt se sitten kun, minä en tiedä kuinka paljon semmosia pumppuja käytetään, voi olla, ettei ne käy kuin tunnin joskus, mutta niillä ei ole niin paljon merkitystä kuin se vain, että tulee se likainen vaseliini pois ja uusi tilalle.

Kysymys No laivassa nämä pumput käy kyllä 24 tuntia vuorokaudessa ja 365 päivää vuodessa yleensä suurimmaksi osaksi siellä on semmosia pumppuja. Toki siellä on myös semmosia, jotka eivät käy jatkuvasti.

Kysymys Minulla unohtui äsken kysyä se yksi asia nyt, kun me selvitettiin, että se yksi oli generaattori, niin miten se generaattori sijaitsi siellä siihen turkkitasoon nähden, että oliko se siellä sen turkkitason yläpuolella kokonaan vai oliko se siellä jopa sen missä te seisotte, niin sen alapuolella?

Vastaus Minulla on niin kuin hiukan hämärä muistikuva, että se olisi ollut niin kuin puolittain.

Kysymys Että se turkkilevy oli noin puolet ylhäällä ja puolet alhaalla?

Vastaus Niin, että siinä joku semmonen olisi ollut. Semmonen muistikuva on.

Kysymys Joo, selvä. No sitten ei muuta kysyttävää.

Puheenjohtaja, mehän voidaan käydä lävitse koko tuo todistus ilman paperia, mutta kun tässä menee niin mahdottomasti aikaa, niin nyt ainoa, mitä tällä pyritään, niin on yksinkertaistamaan ja jouduttamaan asiaa, että ihan yhtä hyvin voidaan jättää tämä paperi huomiotta ja mennä.

Se on nyt jätetty todisteena oikeuteen, niin sen voi jättää huomiota. Eli täällä on tämmönen 10. helmikuuta 99 päivätty asiakirja, jossa ei ole allekirjoitusta, niin kertokaa miten tämä on syntynyt, minkä minä näytin teille äsken niin me saadaan se tuonne nauhalle.

(Huom! Vastaaja on nyt joku muu kuin Näreoja, ainakin ääni on erilainen.)

Vastaus Niin no ensinnäkin tämä on Karskelan laatima ja hän on tämän minulle puhelimesta lukenut ja minä olen silloin puhelimesta ilmoittanut, mitkä kohdat eivät pidä paikkaansa ja mitkä kohdat pitää, mutta tässä on nyt vielä tässä paperissa semmosia kohtia, mitkä eivät pidä paikkaansa.

Ja mitkä ne on?

Vastaus Tässä tehtävässä osallistun koti- ja ulkomailla lukuisten alusten vaurioituneiden ~~koneistoitten kunnostus- ja käyttöönottoihin, niin tämä vaurioituneiden~~ koneistojen ei pidä paikkaansa, vaan koneistojen kunnostus- ja käyttöönottoihin. Siis ei lukuisten, olen myös osallistunut vaurioittuneitten koneitten käyttöönotto- ja kunnostustoihin, mutta ei lukuisten, tuo lukuisten

HELLMAN  
S. 15 →

sana pois siitä.

Ja sitten mitä muuta siinä on.

Vastaus Minä käyn tätä läpi tässä. Wärtsilä Diesel hoiti toimeksiannon perusteella vastuullisena asiantuntijana aluksen pääkoneiston, ei koneiston vaan pääkoneiston tai sen missä minä olin mukana. Sitten on tämä monien kymmenien vesivaurioituneiden koneiden kunnostamisesta niin tuo monien kymmenien niin sen voi jättää pois.

Paljonko niitä sitten tosiasiaa on ollut?

Vastaus Minä olen ollut mukana tässä Finnpuskussa, jos otetaan tämmönen, että on alus ollut kokonaan veden alla, niin Finnpusku ja tämä Pelodus ja minä olen ollut kahdessa mukana.

Onko siellä vielä sitten jotain, mikä ei pidä paikkaansa?

Vastaus En tästä nyt muuta semmosta suoranaista minä ainakaan löydä.

Näine korjauksineen mitä mainitsitte, niin te allekirjoittaisitte tämän?

Vastaus Joo, kyllä minä muuten tämän.

No niin ja sitten kysymyksiä Karskela.

Kysymys Missä yhteydessä tai mikä teidän elämäkokemuksenne, tai minä sinuttelen sinua, niin mitä sinä olet tehnyt kaiken aikaa, mitä sinä olet touhunnut ja mikä sinun koulutuksesi on?

Vastaus Minä olen koulutukseltani ylikonemestari ja minä olen lähtenyt merelle 16-vuotiaana vuonna 73 ja sitten ollut merellä vuoteen 89 ja sitten sen jälkeen minä olin Wärtsilä Dieselissä niin vuoteen oliko se nyt 97 loppuun.

Kysymys Mitä sinä Wärtsilä Dieselissä teit?

Vastaus Minä olin siellä huoltoinsinöörinä. Tein uusien koneiden käyttöönotto- ja asennusvalvontaa ja vanhojen kaikkienkokoisten huoltoja ja korjauksia ja vianetsintää ja kaikkea mikä nyt yleensä liittyy noihin dieselmootoreihin, mitä Wärtsilä Dieselissä tehtiin tai tehdään.

Kysymys No tässä tuli esille, että sinä olit tuon Finn Baltic puskuyhdistelmän mukana. Tämähän lausuma, joka on tehty Ramstedtin asiantuntijalausuntoon ja näin ollen tämä Finn Baltic puskuyhdistelmän osat, niin sinä satuit joutumaan sen kanssa myöskin tekemisiin.

Vastaus Joo, minä olin siinä myöskin mukana jonkun verran.

Kysymys Ja Ramstedt oli mukana?

Vastaus No joo, hän on ollut ilmeisesti siinä tai sanotaan näin, että minä muistelen, että hänkin on jossain vaiheessa siinä tullut vastaan.

Kysymys Tämä konservointi- ja korjaustyö, mikä tehtiin ja käyttöönotto-työ, niin missä se tehtiin?

Vastaus No tämä konservointi tai tämä ensiapuhan tehtiin silloin Hangossa, kun se oli käännetty takaisin oikein päin ja pumpattu suurin piirtein tyhjäksi, niin sitten sinne tehtiin se konservointi ja sitten se vietiin tuonne Hollmingin telakalle se puskija ja sitten sieltä tuotiin ne pääkoneet Turkuun ja ne sitten korjattiin Turun tehtaalla.

Kysymys Onko sinulle jäänyt jotain kuvaa, että siinä korjaamisessa olisi tullut jotain hämminkiä?

Vastaus Ei.

Kysymys Meni ihan normaaliin tapaan?

Vastaus Niin no ihan tuolla lailla, että purettiin ja kasattiin, koeajettiin ja vietiin takaisin Raumalle ja käyttöönotettiin. Ei siinä mitään sen kummallisempaa ollut.

Kysymys Sinä et tiedä yhtään, että siitä olisi jotain jälkijupakkaa syntynyt?

- Vastaus Ei ole minun tietääkseni.
- Kysymys Tässä on keskusteltu nyt laivan konehuoneeseen tulleesta vedestä, joka on vuorokauden ollut laivassa ennen kuin se on pumpattu pois, Aurajoen vettä ja siellä oli tehty sitten erinäisiä toimenpiteitä. Minkälaisia toimenpiteitä todistajan mielestä tämmösessä tilanteessa tehtäisiin?
- Vastaus No pumpataan se vesi pois ja tietysti tuollainen ns. konservointi eliikka ajetaan sitä konservointia, niin se on aina hyvä, mutta kuinka kauan ja kuinka paljon jne, niin sitä on vaikea sanoa, että sen jälkeen pitäisi kuitenkin ottaa niitä laitteita auki ja tarkastaa ja putsata ja pestä ja tämmöstä näin, mutta niin kuin ensiapuna, niin pumpataan sitä konservointia ja tietysti ruvetaan kuivaamaan paikkoja.
- Kysymys Oliko niin että tämän Finn Baltic puskun jälkeen juuri niin tämän konservointiöljyn käyttämisestä ylipäänsä tuli tämmöinen teoreettinen oppiriita? Onko teillä mitään kuvaa siitä?
- Vastaus Niin no siitä keskusteltiin vaan jälkeen, että mikä sitten on niin kuin tehokasta konservointia ja mikä ei. Se saadaan oikeastaan selville vasta sitten sen jälkeen, kun on vehkeet purettu.
- Kysymys Tässä on, sinä ole Ramstedtin lausuntoon lähtenyt selvittämään, että tämmönen vanhempi alus, että sinne syntyy tämmöstä öljykarstaa sisäpuolelle, joka toimii hiukan samaan tapaan kuin tämä konservointiöljykin. Pitääkö se paikkansa vai olenko minä ymmärtänyt oikein tämän ollenkaan?
- Vastaus Joo no tänä ns. sisäpuolinen turkki tai tämmönen sisäpuolinen pinnoite niin se on juuri tämmösessä vanhassa koneessa semmonen pinta sinne muodostuu tämmösiin ei laakeripintoihin ja sen minä huomasin Peloduksen tapauksessa, että se oli erinomainen suoja siellä niin kuin yleensä osilla vanhassa koneessa. Uusi kone onkin paljon haavoittuvampi siinä mielessä, koska niitäkin on uponnut ja ollut veden alla niitä uusia koneita. Mutta sitten tietysti nämä laakeripinnat, niin niissä ei ole tämmöstä. Niissä on mitä öljyä on jäänyt sitten sen käytön jälkeen siihen tai sen viimeisen ajon jälkeen, niin niissä ei ole tämmöstä suojaavaa pintaa, mutta yleensä ne laakeripinnat otetaankin auki ja vaihdetaan laakerit ja käydään läpi.
- Kysymys Miten tämän Peloduksen kohdalla, niin se on tässä esimerkkinä siitä, että tämmönen konservointi onnistuu semmosissakin aluksissa, jotka on niin pitkään kuin tässä olet kertonut, niin jos sinä toistat tämän kertomuksen, mikä tässä paperissa on, niin hiukan tarkemmin, että miten siinä Peloduksen tapauksessa tapahtui?
- Vastaus No Peloduksessa tapahtui niin, että se oli telakassa Singaporessa ja se telakka kaatui tai se itse asiassa, en minä ole sitä ollut toteamassa enkä näkemässä, mutta minulle kerrottiin, että se oli kaatunut tai kallistunut ja sitten sen seurauksena se laiva oli uponnut niin, että savupiippu oli näkyvissä. Sitten se siitä erinäisten vaiheitten jälkeen pumpattiin ylös ja hinattiin Saksaan ?? Bremerhafeniin ja siellä sitten koneisto purettiinkin. Mutta siinä tapauksessa esimerkiksi ei koneita otettu laivasta pois vaan purettiin vain nämä niin sanotusti liikkuvat osat ja tarkastettiin paikat ja korjattiin ja pistettiin ne käymään ja liikkeelle lähti sekin.
- Kysymys Kuinka katastrofaalinen sinun käsityksesi mukaan tommonen konehuoneeseen tullut vuoto yleensä on. Onko se aina niin kuin joku iso haaveri? Onko aina kysymys silloin siitä, että siinä tulee miljoonakustannuksia?
- Vastaus No se tietysti riippuu kuinka paljon tavaraa kastuu, mutta sanotaan näin, että

jos sähkölaitteet kastuu täydellisesti, koko konehuone on veden alla, niin tietysti silloin se sähkölaitteiden osalta on varmasti kallis, mutta dieseliin osalta, niin ei ne nyt tommosesta kokonaisvesipesusta ihan niin moksiskaan ole.

- Kysymys Näitten sähkölaitteitten osalta niin käytetäänkö tämmösessä tilanteessa tämmöstä ohmimittausta, että yritetään selvittää, että miten korkealle ja missä tämmösiä kostumia on?
- Vastaus Joo, tottakai käytetään.
- Kysymys Se on yleinen tapa?
- Vastaus Joo, kyllä. Kyllähän niitä tuolla päivittäin niin sähkömoottoreita esimerkiksi kastuu ja tulee maavuoto ja sitten niitä kuivatellaan ja mitataan ja tehdään mittaustestejä ja sitten, kun ne on taas käyttökunnossa, niin pistetään ne toimimaan. Ei se nyt mitään tavatonta ole jokapäiväisessä elämässä.
- Kysymys Täytyykö silloin, kun tämmöinen ohmimittaus tehdään, niin täytyykö siinä tuntea koko sähköjärjestelmä?
- Vastaus No minä en ole ihan oikea tähän vastaamaan, kun minä en ole sähköpuolen koulutusta saanut, mutta sanotaan nyt näin, että kyllähän niitä mittauksia yleensä tekee sähkömiehet, niin kyllä he tietävät mitä he tekevät. En minä nyt niin yksityiskohtaisesti rupeaisi tuohon tai siis minä en pysty vastaamaan tästä sähköpuolen mittauksista ja tämmösestä.
- Kysymys Mutta onko sinulla semmonen kuva, että tämä ohmimittaus kuitenkin, jos se ei osoita enää tai jos mitataan semmosia alueita, jossa se ei osoita maavuotoja, niin siltä osin ei tarvitse korjaustyötä tehdä. Tämä on maallikon käsitys, mutta onko näin?
- Vastaus No näinhän se tietysti on, että sanotaan vaikka joku generaattori kun mitataan tai sähkömoottori mitataan, se ohmimittaus tai merkkauksesta, jos se näyttää puhdasta, niin se on sillä selvä. Ei sitä sitten sen enempää ihmetellä. Se on niin kuin käyttövalmis.
- Kysymys Tällä kartoitetaan itse asiassa se työalue, kun nähdään, jos on vettä päässyt konehuoneeseen, niin sillä voidaan kartoittaa, että mihin paikkaan on päässyt, onko se näin?
- Vastaus Niin sähkömoottorista jos puhutaan.
- Kysymys Jos mennään eteenpäin, niin tässä on sitten tämä ruostumisasia toinen joka oli siinä Ramstedtin lausunnossa, että se on turmiollisin seurauksin tapahtunut tämä, että se konehuone on ruostunut romuksi. Onko sinun nähdäksesi se mahdollista tässä tapauksessa, jossa Aurajoen vesi on vuorokauden verran kastellut osaa konehuoneesta?
- Vastaus No ei se nyt varmaan sen jälkeen romuksi ole ruostunut.
- Kysymys Miten tämmöinen ruostumisen aluksessa tapahtuu sillä kokemuksella, joka sinulla asiasta on?
- Vastaus No lyhyesti semmosta on aika vaikea sanoa, mutta sanotaan näin, että onhan siellä laivojen konehuoneessa nyt aina vettä ja määrätty paikat siellä ruostuu ja määrätty paikat siellä ei ruostu ja niitä pyritään pitämään kuivana, mutta en minä tuohon oikeastaan pysyt, se on hyvin vaikea sitä yksityiskohtaisesti tai noin yleisesti ottaen selittää.
- Kysymys Kun niitten metallipintojen pinta ja koneistojen pinta, että jos se kerran pääsee veden alle ja lämmitetään ja kuivataan, niin onko sinulla semmonen käsitys, että välttämättä siinä ei ruostumista silloin ollenkaan tarvita, vai merkitseekö tämä aina, että seurauksena on ruostumista?
- Vastaus No sanotaan nyt vaikka näin, että jos nyt otetaan esimerkkinä vaikka tämmöinen

- dieselmoottori, niin ei se mitään tavatonta ole, että sinne pääsee jokapäiväisessä käytössä vettä. Se poistetaan sieltä vaan ja sitä konetta käytetään ja se unohdetaan. Ei se niin kuin mitään, tietysti ei se nyt koskaan paranna sitä vehjettä, mutta ei se sitä huonommaksikaan välttämättä tee niin kuin käytön kannalta. Kyllä se on edelleen käyttökunnossa siitä huolimatta.
- Kysymys Sitten sinä olet täällä todennut niin, että voidaanko me nyt unohtaa, koska nyt tästä lähtien ainakin todistaja on se, joka toteaa enkä minä enkä minä tämmöstä olisi tiennyt. Minä olen aivan maallikko, en minä millään olisi tämmöstä tiennyt, niin öljy voiteli ulkopinnat, niin mitä sinä tällä tekstillä olet tarkoittanut?
- Vastaus Niin no tuo öljy tietysti voitelelee joka paikan, mihin sitä kaadetaan, se öljy on siinä pinnassa. Tämä on tämä, että kun vesi nousee, kun siinä on öljy pinnassa, niin se voitelelee sen tai sanotaan, että sitä öljyä on sitten joka paikassa, että mennessä tullen kun se vesi nousee, niin se öljy, joka siinä veden pinnassa on, niin se tarttuu kaikkialle kiinni ja sitten taas kun se vesi pumpataan pois, niin se taas tarttuu uudestaan, että se niin kuin sanotaan että se niin kuin pinnoittaa, se öljy pinnoittaa sen kaiken se veden pinnalla oleva öljy.
- Kysymys Onko tämä oikein ymmärretty, jos toteaa, että jos laiva uppoaa ja vesi tulee päältäpäin?
- Vastaus No se ei ole öljyistä laisinkaan eikä voitele laisinkaan. Nyt kun se tulee pilssistä niin se voitelelee sitä. Niin on se varmasti eri kun se vesi tulee, jos sitä saavista kaadetaan päälle jostain kuin se, että sen veden pinnassa on öljyä ja se pikkuhiljaa nousee.
- Kysymys Tämä on sinun mielestäsi niin kuin positiivinen tekijä, ennakoi sitä vahinkoa?
- Vastaus Niin no ei se nyt ainakaan huonompi vaihtoehto ole kuin se, että se uppoisi tai joku kaataisi sinne vettä päälle. Kyllä se varmasti parempi vaihtoehto on, jos kahdesta pahasta pitää parempi valita.
- Kysymys Niin, parempi kun ei vettä tule tietysti.
- Vastaus Niin.
- Kysymys Siitä ollaan samaa mieltä. Miten nyt sitten, kun tämä öljy, siinä on niin, että siellä on palokunnan lausumassa todettu, että siinä oli öljykalvo veden pinnalla, niin riittääkö tuommonen vähäinenkin öljy sitten voitelemaan sitä pintaa?
- Vastaus Kyllä se yleensä tahtoo kaikki paikat sotkea.
- Kysymys No sitten tässä on tämä sähkömiesten paikalle kutsuminen, että mitataan näitä sähkövuotoja ja sitten ryhdytään näin saatujen tietojen perusteella toimenpiteisiin niin onko se tavanomainen toimenpide ja onko tuo Elektrosolvent, jota tuossa on käytetty, jonka olen ilmoittanut, että sitä käytetään, niin onko se sinun mielestäsi semmonen toimenpide, joka on oikea?
- Vastaus Niin no kyllä yleensä näistä sähkövehkeistä tosiaan, niitä ruvetaan kuivaamaan ja pesemään jollakin tällaisella elektro, tai tämmöiseen käyttöön tarkoitettulla aineella ja kyllä se siinä mielessä minusta on ihan oikea toimenpide, että ruvetaan kuivaamaan ja pesemään ja meikkaamaan niitä, että mistä tulee vielä kalu ja mistä ei.
- Kysymys Jos nyt ajattelisi tuota tilannetta, että näin on tehty tämmösessä tapauksessa ja lähdetään siitä, että nämä toimenpiteet, jotka tiedät, niin on toteutettu eli että sitä on lämmitetty ja konehuone heti tyhjennetty, heti aloitettu kuivaus ja sitten käytetty tätä Elektrosolventia ja tutkittu nämä koneet, tai sanotaan nyt tässä vaiheessa vielä, että tutkittu generaattori ja joku kompressorin avattu ja kuivattu siellä, niin onko siinä tapauksessa todennäköistä, että nämä osat ruostuisivat tai ne menisivät pilalle? Onko mahdollista, että tämä konehuone näin ollen olisi niin

- kuin tältä osin pelastettu ilman, että mitään vaurioita olisi tapahtunut?
- Vastaus Kyllä se tottakai mahdollista ja kyllä sille on ainakin tehty kaikki voitava.
- Kysymys Ja onko sinulla semmonen käsitys, että tämmösessä tapauksessa sitten, kun vuorokauden se vesi on vaikuttanut siinä, niin välttämättä siinä sitten ei myöskään synny vahinkoja?
- Vastaus Siinä syntyy vahinkoja, mutta en minä usko, että siinä mitään peruuttamatonta syntyy tai mitään sellaista, okei, joku osa voi olla, että sitä ei voida enää käyttää, mutta en minä usko, että se mitään suurta katastrofia tekee.
- Kysymys Missä suuruusluokassa tommonen kustannus nyt suurin piirtein sitten saattaisi olla?
- Vastaus No sen enempää menemättä näiden osien hintoihin, niin ehkä se vaatii jonkun sähkömoottorin ja joka tapauksessa se vaatii uudet laakerit sanotaan juuri moottoreihin, dieselmoottoreihin, sähkömoottoreihinkin.
- Kysymys Mikä tommosen yhden moottorin laakereitten hinta on?
- Vastaus No tämmösen ison koneen laakerin hinta on, sanotaan sen pääkoneen yhden laakerin hinta on luokkaa 2000-3000 markkaa.
- Kysymys Kuinka monta laakeria semmosessa koneessa on?
- Vastaus 7-8 ainakin paria.
- Kysymys Ja jos ne on olleet sitten sen veden pinnan alapuolella, jota siellä laivassa on ollut, niin silloin se edellyttäisi sitten näitten laakereitten uusimista?
- Vastaus Ilman muuta.
- Kysymys Onko jotain muita semmosia osia, jotka välttämättä pitäisi vaihtaa?
- Vastaus Laakerit, jos ne on olleet veden alla ja sitten sanotaan tietysti, jos on vielä männät olleet, niin siinä meneekin männänrenkaat ja mitä siinä sitten tarvitaan tiivisteitä ja tämmösiä.
- Kysymys Mitä semmosten hinnat suurin piirtein on?
- Vastaus Se on taas vaikea sanoa, mutta sanotaan, että kyllä ne niin kuin männänrengassarjatiivisteet, niin varmana puhutaan jostain kymppitonista ja sylinteri ja niitä on 6 sylinteriä. Pääkoneenosalta ja apukoneen osalta vähän vähemmän edellyttäen, että ne on olleet veden pinnan alapuolella. Niin, sanotaan, että on olleet veden pinnan alla ja eikä heti lähdetä niitä käyttämään, ettei niitä heti pistetä käymään, niin kyllä minä sanoisin, kyllä ne silloin kannattaa uusia. Sitten on käynyt myöskin niin, että kun on koko ollut täynnä vettä, se on vain tyhjennetty siellä saman tien pistetty käymään ja jatkettu menoa. Että ei tämäkään ole mahdotonta. Se riippuu niin paljon tapauksesta.
- Kysymys Vaikuttaako siihen se veden alla oloaika?
- Vastaus Tietysti sitten rupeaa vaikuttamaan, jos se on oikein pitkän aikaa.
- Kysymys Entä sitten veden suolapitoisuus?
- Vastaus Tietysti sekin jonkun verran vaikuttaa.
- Kysymys Mutta vaikuttaako se aika siihen sitten lisäävästi vai onko se niin, että ne kummatkin vaikuttavat erikseen samalla tavalla?
- Vastaus No kyllä tietysti minun käsittääkseni, jos sanotaan, että jos tuolla jossain suolaisissa vesissä kuukausitolkulla joku laiva on upoksissa niin tottakai se eri näköinen on, jos se on ollut vuorokauden jossain vaikka makean veden järvessä. Varmasti siinä on havaittavissa eroa, vaikkon nyt konkreettisesti ole nähnytkaan sitä. Tottakai sillä on jotain.
- Kysymys Voiko tämmösestä laiva-asian konehuonevuodosta antaa mitään lausumia tosiasiaa niitten vahinkojen määrästä tai suuruudesta muuta kuin tällaisia todennäköisyysarvioita, jollei siellä ole paikan päällä käyty?

- Vastaus Ei sitä oikein. Sitä voi vain arvioida tällä lailla sivusta. Ei sitä oikeastaan, mahdotontahan se on sanoa, jollei ole paikan päällä ollut tutustumassa ja se vaatii aika pitkällisen tutustumisen ennen kuin voi sanoa.
- Kysymys Näkyvätkö ne vauriot sitten vielä kolmen vuoden päästä?
- Vastaus Kyllähän sieltä, ilman muuta sieltä jotain aina näkyy varsinkin jos ruvetaan purkamaan ja avaamaan.
- Kysymys Mutta jos laitteen käytetään kompressoreja ja käydään konehuoneessa, niin näkyykö se ruoste sitten kolmen vuoden päästä, silloin kun sitä todella havainnoidaan?
- Vastaus Niin, jos nyt tarkoitetaan sitä, mikä on aiheutunut joskus jostain mahdollisesta vuodosta, niin en minä tuohon kyllä osaa sanoa. Jostain paikasta voi nähdä ja jostain ei voi nähdä. Kyllähän varsinkin, jos jonkun laitteen avaa, niin kyllä siitä nyt näkee, jos se ruostunut on ollut tai jos siellä on joskus ollut jotain ruostevaurioita.
- Kysymys Eli jollei mitään korjattu välillä ole ja alus ollut veden alla ja sitten jonkun aluksen konehuone, koska nyt ei puhuta konkreettisesta alueesta tässä yhteydessä, niin vuosien päästä, jollei sitä ole korjattu, niin näkyykö se ruostuminen sitten siinä konehuoneessa myöskin?
- Vastaus Minä en nyt oikein tätä ymmärrä.
- Kysymys No sinä et ehkä ole mikään ruostumisen asiantuntija, niin jätetään se. Mennään toiseen asiaan ihan kokonaan. Sinä olit MS Lemmenissä töissä jossain vaiheessa, niin minkä tähden sinut sinne MS Lemmeniin kesällä 82 kutsuttiin?
- Vastaus No minä olin 82 silloin kesällä tämän Saaristomeren Hinauksen palveluksessa Tuomarlan Joukon hommissa ja hän kysyi, jos me voitaisiin sinne mennä töihin ja eikä meillä sitten ollut mitään sitä vastaan. Siinä se oli, me oltiin niissä hinaajissa toisella puolella Aurajokea ja laiva oli toisella puolella, niin ei meillä ollut siihen mitään syytä miksei me oltaisi voitu siellä olla.
- Kysymys Mikä sinun tehtäväsi oli?
- Vastaus No meitä pyydettiin.
- Kysymys Siis meitä, kuka muu siellä oli?
- Vastaus Vilenin Pertti oli mukana. Hän oli kanssa näissä hinaajissa töissä.
- Kysymys Mikä hänen koulutuksensa on?
- Vastaus Hän oli kanssa ylikonemestari.
- Kysymys Mikä hän oli siihen maailmanaikaan?
- Vastaus Ylikonemestari koulutukseltaan ja muistaakseni hinaaja Carvin chefinä.
- Kysymys Niin silloin kun hän oli siellä Lemmenissä?
- Vastaus Niin.
- Kysymys Mitä te teitte siellä?
- Vastaus No me mentiin Lemmeniin ja aikamme sitä tutkittuamme ja laivaan tutustuttuamme käynnistettiin apukone siinä.
- Kysymys Lähtikö se apukone helposti käymään?
- Vastaus Juu, ei siinä ollut mitään silloin. Kompressorilla pumpattiin ensin ilmaa startti-ilmapulloon ja sitten startattiin apukone ja eikä siinä sen kummempaa ollut.
- Kysymys Siellä oli jäähdytysaineet moottorissa?
- Vastaus Kyllä siellä oli joo.
- Kysymys Oliko muuten sitten jotain huomaamista siinä, että kun on väitetty, että kun se oli 3 kuukautta maannut siellä Mäntyluodossa ennen kuin tämä sai omistukseen tämä Nautekno Oy sen, niin oliko siinä jotain tällaisen laiturissa makaamisen aiheuttamia vaurioita nähtävissä silloin niissä moottoreissa?

- Vastaus En minä ainakaan muista.
- Kysymys Kuinka usein niitä, pääkonettahan tietenkään ei käytetäkään, ei voitukaan, kun se on kiinteä kone, eikö näin?
- Vastaus Joo, ei, ei.
- Kysymys Sehän olisi lähtenyt liikkeelle siellä Aurajoella?
- Vastaus Joo, kyllä.
- Kysymys Mutta apukoneita käytettiin?
- Vastaus Kyllä.
- Kysymys Kuinka usein?
- Vastaus Päivittäin. Meidän oli pakko päivittäin käyttää, kun se oli tasavirtalaiva ja maistasyöttöä ei ollut.
- Kysymys Eli siellä ei olisi toiminut mikään, ei vessat eikä muut. Että oli pakko käyttää konetta?
- Vastaus Oli, oli juu ja senkin takia, että sai valoa sinne ja sai kaikki laitteet, mitä kompressoria piti käyttää ja separaattoria ja muuta, että saatiin ne toimimaan.
- Kysymys Miten niitä käytettiin. Milloin koneet laitettiin päälle?
- Vastaus Aamulla, kun mentiin, niin startattiin kone ja sitten työpäivän päätyttyä, kun lähdettiin, niin sammutettiin.
- Kysymys Mitä muita töitä sinä teit siellä? Niin, miten pitkään sinä olit siellä töissä?
- Vastaus Enää en muista ihan tarkkaan, mutta pari-kolme viikkoa muistaakseni.
- Kysymys Ja se oli elokuussa?
- Vastaus Se oli kesäaikaa kuitenkin vielä.
- Kysymys Heinä-elokuuta?
- Vastaus Joo ehkä. Luulisin, että elokuussa.
- Kysymys Mitä muuta sinun tehtäviisi kuului?
- Vastaus No sitten tehtiin tämmösiä luokituksia, mitä Lloyds antoi listan, että mitä pitää avata ja näyttää heille, niin niitä tehtiin.
- Kysymys Kuka se oli, joka Lloydsilta teki näitä töitä?
- Vastaus No Lloydsilta oli tämä Bergman ja muistaakseni hänellä oli semmonen oppipoika siihen aikaan kuin Savolainen, tai semmonen, joka oli juuri aloittanut, semmonen kaveri, oli Lloydsilla aloittanut.
- Kysymys Oliko tämä Vilen mukana avaamassa näitä kanssa?
- Vastaus Oli joo.
- Kysymys Siellä tehtiin sitten myöskin koneiston tarkastusta vai?
- Vastaus Joo, no siellä oli mitä siinä listassa sitten oli, konehuonelaitteita pääasiassa siinä katsottiin.
- Kysymys Antoiko tämä Bergman jotain tehtäviä, mutta kuin sen listan mukaisia tehtäviä, joissa te avustitte siinä tarkastuksessa?
- Vastaus No minä en muista mitään muuta kuin täkillä näitä kalkkauksia oli jonkin verran irti, että niitä piti hitsata.
- Kysymys Kuinka kauan sinulla siinä meni?
- Vastaus Ehkä pari kolme päivää minä niitä hitsailin sitten vielä sen lisäksi, kun oli nämä tehty nämä muut luokitukset.
- Kysymys Silloin kesällä?
- Vastaus Niin.
- Kysymys Tuliko mitään muita työohjeita tai määräyksiä?
- Vastaus Ei. En minä ainakaan muista.
- Kysymys Minulla ei tule nyt tässä vaiheessa enempää kysyttävää.
- Niin tässä on teemaksi ilmoitettu tämän todistajan neuvotteluista konemestarin paikasta ja

- saarron vaikutuksesta.
- Kysymys Niin anteeksi juu, se oli se. Kysy sinä.
- Kysymys Niin, muistaako todistaja, että teidän kanssanne olisi neuvoteltu vakituisen konemestarin paikasta Lemmingille?
- Vastaus No kyllä siitäkin puhetta oli, joo. Kyllä minä sen muistan, että jotain puhetta siitä oli.
- Kysymys Tunsiko todistaja tätä, tai minkä takia tästä hankkeesta ei sitten tullut mitään? Onko todistajalla mitään käsitystä siitä?
- Vastaus No se oli, mitä minä muistan siltä ajalta, niin oli tämmösiä saartopuheita.
- Kysymys No tuliko todistajan kanssa koskaan puhetta, että alusta oli tarkoitus vuokrata toisille varustamoille esimerkiksi Nielsenille? Siinä yhteydessä todistajaa oli pyydetty sitten tähän Nielsenin miehistöön.
- Vastaus Kun minä en ihan varmaan muista semmosta.
- Kysymys Tämä riittää tässä vaiheessa.
- Muistatteko te tarkemmin, sanoitte, että konemestarin homma jäi, kun oli saartopuheita, mitä tarkoittaa nämä saartopuheet?
- Vastaus Niin no tämmöstä puhuttiin, että se on niin kuin saarrossa tämä laiva, mutta ei sitten sen enempää kuka on saartanut ja miksi ja mitä. Se oli vain semmosta yleistä huhua, kun liikkui. Kaikennäköisiä huhuja liikkui.
- Oliko se siellä Turussa vai puhuttiinko muuallakin maassa?
- Vastaus Turussa lähinnä ja sitten toisaalta, kun minullahan oli työpaikka Saaristomeren Hinauksessa silloin, niin ei se sitten niin, kun töitä oli kuitenkin tarjolla koko ajan. Ei sitä sitten ollut kuitenkaan niin kiinnostunut, että mikä tämän tapauksen lopputulos on.
- Te sanoitte, että siihen oli kaksi syytä, nämä saartopuheet ja että teillä oli jo vakituinen työ, niin vaikuttiko tähän teidän päätökseenne siis nämä molemmat seikat?
- Vastaus Siis mihin päätökseen?
- Että tämä jäi tämä konemestarin homma.
- Vastaus No kyllähän siihen tietysti vaikutti se, että se oli niin kuin saartotapaus tai sanotaan, että puhuttiin saarrossa, niin ei sitä sitten.
- Mutta jos ei tämmösiä saartopuheita olisi ollut, niin olisitteko te menneet?
- Vastaus Joo, ei minulla mitään esteitä ollut.
- Vaikka teillä oli jo vakituinen työ?
- Vastaus Niin, minulla oli siihen aikaan vakituinen työ, mutta kuitenkin sellainen, että minä hain muutakin paikkaa, että ei se hinaaja ollut kuitenkaan semmonen, mihin minulla oli tarkoitus jäädä, mutta se oli työpaikka sillä hetkellä.
- Sadeluoto
- Kysymys Herra puheenjohtaja. Nämä saartopuheet kiinnostaa, niin te vissiin olitte siihen aikaan Suomen Konepäällystöliiton jäsen?
- Vastaus Olin joo.
- Kysymys Ilmoittiko joku toimitsija Suomen Konepäällystöliitosta, että te ette saa nyt työsopimusta tehdä tähän alukseen?
- Vastaus Ei, ne olivat ihan tällaisia huhuja.
- Kysymys Sanoiko Taito Toivonen teille että se on saarrossa?
- Vastaus Ei, mutta sanotaan, että Saaristomeren Hinauksessa joku tiesi esimerkiksi siitä.
- Kysymys Ei kai sitten enempää tuosta asiasta. Niin sitten se, että mutta kuitenkin ei konkretisoituna sillä lailla esimerkiksi niin kuin merityösopimusta alettu tekemään?
- Vastaus Ei, ei.

- Kysymys Miten se merityösopimus syntyy. Kun te olette vanha sköne, niin voitte ihan lyhyesti sanoa.
- Vastaus Kirjoitetaan vain tällainen merimiehen työsopimus.
- Kysymys Niin ja siinä ilmenee sitten työnantaja?
- Vastaus Niin.
- Kysymys Ja onko merimieskatselmusmies sitten läsnä ja leimaako?
- Vastaus No ei se tänä päivänä ainakaan.
- Kysymys Niin mutta vuonna 82.
- Vastaus Niin, en minä tiedä onko se välttämättä nyt paikalla. Mutta se nyt kirjoitetaan etukäteen valmiiksi ja allekirjoitetaan ja katselmusmies sitten
- Kysymys Mutta siinä on merimieskatselmusmiehen leima?
- Vastaus On, on.
- Kysymys Ilmeisesti se on virkamies.
- Vastaus Niin, näin ilmeisesti.
- Kysymys No sitten kun tähän ette niin kauhean vanha ollut silloin, kun te siellä vuonna 82, minkä ikäinen te nyt sitten olitte silloin 82?
- Vastaus No minä olen syntynyt 57, että 25 kai.
- Kysymys 25, ei mikään ikäloppu. Miten nyt sitten, te olette ilmeisesti lukenut nämä Ramstedtin lausunnot?
- Vastaus Joo, kyllä.
- Kysymys No jos mennään tuohon referenssipuolelle, niin ainakin tämmöselle maallikolle oli mahtava se referenssiluettelo, mikä Ramstedtillä on, vai oliko se vähäpätöistä se kokemus, mitä se Ramstedt siinä lausunnossaan kuvaa?
- Vastaus Siis tarkoitatteko te siihen vuoteen 82 vai tähän päivään mennessä?
- Kysymys No se qualifikaatioluettelo, mikä siinä oli.
- Vastaus Se on minun nähdäkseni niin kuin aika normaalia, jos on kerran nuorena miehenä aloittanut merimiesuran ja lähtenyt, niin kyllä se on kai siinä iässä ihan normaalia.
- Kysymys Ei kai se nyt ihan normaali paperi ollut. Onko sinulla antaa se. Ei kai se nyt aivan normaali papru ollut. Eikö se ole aika mahtava?
- Vastaus No, en minä osaa ottaa kantaa.
- Kysymys Onko teillä referenssiluettelo, kun te ette osaa tuohon ottaa kantaa?
- Vastaus Totta kai minulla on.
- Kysymys Missäs se ilmenee?
- Vastaus En minä sitä ole mihinkään kirjannut ylös. Minulla on iso nippu työtodistuksia kanssa, että kyllä minä ne tarvittaessa esittää, olen moneen paikkaan esittänytkin.
- Kysymys Kenen intresseissä tämä tällainen ison laivan konservonti tapahtuu?
- Vastaus No kait se on sen maksajan intressissä.
- Kysymys Kukas se maksaja yleensä on?
- Vastaus Minun mielestäni se on se, joka sen laivan omistaa.
- Kysymys Ei kai se ?? sitten ole?
- Vastaus En minä tiedä, en minä ainakaan löydä, jos minä ostan jonkun tavaran, niin ja jos se menee piloille ja se korjataan, niin en minä käsitä muuta, että minun se täytyy maksaa.
- Kysymys Tiedättekö te kuinka isoja vakuutuslaitoksen summia on isossa laivassa vakuutusturvana?
- Vastaus En.
- Kysymys No kun laiva konservoidaan, niin silloinhan se on tietysti ollut niin kuin haverin

piirissä, koska se on painunut pohjaan se laiva tai siinä on oleellisia tapauksia sattunut siinä laivan tuhoutumisessa. Tiedätkö, että silloin se pelastaja, kun se pelastaa sen laivan, niin mitä se pelastaja tekee sen laivan kanssa, minkä se solmii sen laivan kanssa?

Vastaus Minä se solmii sen laivan kanssa?

Kysymys Niin, omistajan kanssa.

Vastaus Omistajan kanssa solmitaan pelastussopimus.

Kysymys No onko teillä mitään kokemusta tällaisesta?

Vastaus No en minä ole semmosta ollut tekemässä.

Kysymys Oletteko koskaan ollut semmosessa tilanteessa?

Vastaus No niin kuin sanottu, niin en ole ollut tekemässä semmosta.

Kysymys Minä voin sen lyhyesti kertoa, että se on niin kuin tärkeätä se, että se pyritään pelastamaan tämä laiva, koska se pelastuspalkkio määräytyy ?? agreementin mukaan siitä, että mikä on sen laivan arvo ja vakuutuslaitoksessa on kanssa ihan sama, koska vakuutuslaitos on maksumiehenä. Elikä toisin sanoen kaksi intressiä on konservoinnissa. On tämä pelastaja plus vakuutuslaitos. Onko tullut koskaan miettineeksi sitä?

Vastaus Kyllä sitä on tullut mietittyä jo vähän pitemmältäkin.

Kysymys Niin, mutta äsketi te ette vain tiennyt kenen intresseissä se on.

Vastaus No minä puhuinkin siitä lopputilanteesta, että kyllähän se omistaja aina se maksaja on lopultaan.

Kysymys Mikäs se Wärtsilä Dieselin intressi on näissä asioissa?

Vastaus No Wärtsilä Dieselin intressi esimerkiksi näissä tapauksissa, missä minä olen, niin on tietysti se bisneksen teko.

Kysymys Niin, elikkä uusia mahdollisimman paljon osia, eikä niin?

Vastaus Niin, kyllä, kyllä.

Kysymys No te kun sanoitte, että te olette ollut tässä Finn Baltic puskuyhdistelmässä niin kuin konservoijana.

Vastaus Niin minä olin mukana siinä myöskin, en minä väitä, että minä olen mikään päätekiä ollut. Minä olin vain Wärtsilä Dieselin puolesta siinä.

Kysymys Niin, ei tässä raportissa ole kyllä kertaakaan mainittu teidän nimeäkään.

Vastaus Ei varmaan.

Kysymys Mutta kuitenkin tässä referenssilistassa sanotaan, että te olitte tällaisen iso avustaja tässä.

Vastaus En minä väitä, että minä mikään iso avustaja olen. Minä olen ollut sen mukana.

Kysymys No tiedätkö miten tämä arvioidaan. Oliko tämä Cisko sörillä tämä asia niin kuin päätöksen piirissä, se on merivahinkolaki ja sen nimi on professori Esko Hopponen. Tiedätkö, että siellä tehtiin päätös tästä?

Vastaus En ole kuullutkaan.

Kysymys Ette ole kuullutkaan. No minä voin kertoa teille, että hän alensi Turun Wärtsilä Dieselin laiminlyöntien vuoksi 20-30 miljoonaa markkaan vakuutusyhtiön korvausvelvollisuutta.

Vastaus Jaha.

Kysymys Onko ihan uusi asia?

Vastaus On.

Kysymys Ette te nyt niin hirveätä referenssiä ilmeisesti, koska te mainitsitte tämän Finn

Baltic puskuriyhdistelmän, että tämä on se suurin työ, missä te olette osallistunut.

Vastaus Ei se ollut suurin työ.

- Kysymys Mikä oli suurempi?
- Vastaus Tämä Pelodus.
- Kysymys Mutta kuitenkin sillä lailla, että teitä ei painostettu Suomen Konepääallystöliiton taholta silloin menemästä tähän Nauteknon tähän Katriinan tai oliko se Lemmen silloin nimeltään. Niinhän te sanoitte?
- Vastaus Juu, ei.
- Kysymys Joo, puheenjohtaja, kun minä olen koulutukseltani myöskin ylikonemestari ja tosin vähän vanhempaa luokkaa, että olen päässyt koulusta vuonna 65 ja sitten saanut muistaakseni 66 loppuvuodesta ylikonemestarin kirjan ulos, että kun meillä on näinkin samaa ammattikuntaa, niin on helpompi keskustella, jos voidaan sinutella toisiamme. Käykö tämä?
- Vastaus Kyllä, kyllä.
- Kysymys Koska sinä olit koulussa?
- Vastaus 78-81.
- Kysymys Siis 81 keväällä pääsit koulusta?
- Vastaus Muistaakseni.
- Kysymys Ja tämä sitten tapahtui tämä homma, että sinä olit töissä niin kuin kerroit tuossa, niin 82 tässä Lemmenissä, niin mikä pätevyyskirja sinulla oli silloin?
- Vastaus Muistaakseni konemestarin kirja.
- Kysymys Konemestarin kirja silloin. Syntyikö sinä ne praktiikat nyt sitten vai oliko sinulla tuolla välissä nyt sitten jo joku alikirja?
- Vastaus No minä sain ensimmäisen luokan jälkeen alikonemestarin kirjan ja minä sitten ne välikesät seilasini ja tähän asti ennen kuin minä tänne Katriinaan tai sanotaan Saaristomeren Hinaukseen sitten menin toisen kerran vai miten se oli, niin minä olin juuri ollut 3-4 kuukautta tuolla yhdessä toisessa laivassa.
- Kysymys Joo, minä halusin tarkistaa vain tämän, nimittäin minulla itselläkin oli tällä samalla tavalla, että minulla oli praktiikat täynnä ja kun oli ensimmäisen luokan käynyt, niin sai suoraan alikonemestarikirjan ja jopa molemmilta puolilta, moottori- ja höyrypuolelta ja silloin tämä onnistuu tietysti, jos sinulla oli konemestarin kirjan. No nyt minä kysyisin, että sillä praktiikalla, kun sinä olit silloin siellä, niin olisitko kirjoittanut tämän saman raportin, joka tässä nyt on pöydällä, lukuunottamatta Finn puskua, sitähan ei ole enää ollut olemassakaan, mutta nuo muut asiat vesivahingoista ja sähköhommista ja kaikista tämmösistä, niin olisitko kirjoittanut niillä tiedoilla tämän saman raportin? Tosin nythän tämä selvisi, ettei tämä ole sinun kirjoittamasi, mutta sinähän hyväksyit sen.
- Vastaus No tietysti tässä on semmosia kohtia, mitkä ei varmaan silloin vielä ollut kokemuksen piirissä, lähinnä nämä tämmöset korroosiohommat ja tämmöset ja sitä paitsi silloin, kun minä siellä olin Lemmenissä, niin ei se ollut vielä mihinkään uponnut eikä siellä mitään vaurioita ollut silloin havaittavissa.
- Kysymys Niin, sehän upposi 83 keväällä.
- Vastaus Niin tai uponnut tai mitään muuta tapahtunut. Että minä en ole ollut siellä silloin. Totta kai se olisi silloin sen homman jälkeen kuin silloin 82 ollut eri näköinen, mutta että näin jälkeen kun sitä asiaa pohtii, niin se on sitten taas tämän luontoinen.
- Kysymys Muistatko sinä, tästä on nyt aikaa hirveästi, että silloin vuonna 82 niin minä nyt toistan, että sinä liityit vuonna 79 Konepääallystöliittoon eikö niin?
- Vastaus Niin.
- Kysymys Ja olet koko ajan ollut liiton jäsen?
- Vastaus Niin, muistaakseni joo.

- Kysymys Että olet ollut myöskin vuonna 82 liiton jäsen?
- Vastaus Muistaakseni olen ollut joo.
- Kysymys Näin minä olen sen tarkistanut. Niin muistatko sinä, että kuka hoiti meripuolen asioista silloin liitossa?
- Vastaus Siis Konepäällystöliitossa?
- Kysymys Niin.
- Vastaus No en minä oikeastaan ihan tarkkaan muista, mutta niihin aikoihin kai Angerman rupesi olemaan siellä mukana.
- Kysymys Niin hän oli juuri tullut sinne, mutta kuka hoiti meripuolen asioita?
- Vastaus En minä tiedä.
- Kysymys Mutta Angermanin tunsit kuitenkin?
- Vastaus Juu.
- Kysymys No minä voin sanoa, että se olin minä, joka hoidin niitä. Minun pitäisi tietää jotakin niistä asioista. Nyt sinä olit töissä siellä sitten vuonna 82. Niin anteeksi, minä kysyn vielä yhden tässä sitä ennen. Oliko sinulla tietoa, että Turussa oli Konepäällystöliitolla ns. laiva-asiamiehenä semmonen henkilö Kalevi Luoma? Tunnetko sinä Kalevi Luoman?
- Vastaus Joo, oli muistaakseni isossa Kupissa töissä.
- Kysymys Joo, sen takia minä kysyin sinulta, kun sinä olet itse ollut hinaajissa ja hinaajamies, niin hän oli Softin konepäällikkö.
- Vastaus No olen tavannut.
- Kysymys Tiesitkö sinä, että hän oli meidän laiva-asiamies siellä Turussa?
- Vastaus No kyllä näinkin voi sanoa, joo.
- Kysymys Nyt meillä on ainakin kolme henkilöä nimetty tässä asiassa Konepäällystöliiton taholta, jotka ovat niin kuin sanotaan näitä synnillisiä tai ei-synnillisiä ihmisiä, niin kun sinä olit vuonna 82 siellä töissä, niin kävinkö minä ajamassa sinua pois sieltä Lemmenistä, kävikö Angerman ajamassa sinua pois sieltä, kävikö Kalevi Luoma, joka oli se paikallinen asiamies, jonka tehtävänä se tietysti olisi ollut, niin kävikö ne ajamassa sinua pois joku näistä sieltä töistä tai sanomassa, että sinä et saa olla siellä Lemmenissä töissä?
- Vastaus Ei.
- Kysymys Elikkä mitään boikottia ei ollut sinun kohdallasi?
- Vastaus Ei ollut.
- Kysymys Eikö myöskään tämän sinun kaverisi kanssa, joka oli ylikonemestari Pertti Vilen. Ei häntäkään käynyt kukaan ajamassa pois?
- Vastaus Ei minun muistaakseni.
- Kysymys Että siinä mielessä ei mitään boikottia ollut teidän kohdalla ainakaan?
- Vastaus Ei meitä ketään pois ajanut sieltä.
- Kysymys Mennään sitten, pysytään vielä tässä Lemmenissä, niin sinä olet nyt täällä lausunut tässä näistä sähkömiehen hommista ja täällä on mm. tämmönen maininta, että tämä sähkömies Näreoja on kertonut sinulle tämän, että hän purki näitä vehkeitä ja tarkisti näitä koneistoja ja muuta, niin muista nyt, että sinä et ole nimeäsi pannut tähän paperiin, mutta sinä olet kuitenkin valan vannonut täällä ja sinä olit töissä siellä 82 ja tämä Näreojahan oli, äsken hän oli todistamassa, niin hän oli 83 kesällä tai keväällä siellä töissä, niin onko hän todellakin kertonut sinulle nämä tällaiset asiat?
- Vastaus Ei ole, tämä kohta on puppua. Tämä pitäisi vetää yli.
- Eli mitä sen nyt pitää olla.
- Kysymys Sen pitää olla niin, että hän ei ole keskustellut näidenkään kanssa, eli tuo koko

- kappale pois.
- Kysymys Siihen voi laittaa, että hän on Karskelalta saanut tiedon, että Näreojan kanssa, se on huolimattomuusvirhe, myönnetään. Minä kantajana hyväksyn sen, että siitä poistetaan tuo ja todetaan, että siinä on minulta saaman tiedon mukaan.
- Annetaan nyt todistajan kertoa miten. Eihän me tästä tiedetä, te sotkette tätä. Oletteko puhunut todistaja Näreojan kanssa?
- Vastaus En ole puhunut.
- Ollenkaan vai koskaan?
- Vastaus En koskaan.
- Siinä mielessä tässä on virhe.
- Kysymys Niin puheenjohtaja. Minä kysyisin oletteko te tavannut koskaan tätä Näreojaa aikaisemmin kuin tuossa eteisessä?
- Vastaus En.
- Kysymys Ette ikinä ole tavannut?
- Vastaus En minä ainakaan muista.
- Kysymys No sitten tosiaan, kun sinä olit siellä 82 töissä ilman mitään boikottia tai mitään tällaista, niin sinä sanoit, että te ajoitte niitä apukoneita, starttasitte aamulla ja pistitte illalla taas laivan pimeäksi ja tämä nyt varmaan oli ihan luonnollinen homma?
- Vastaus Joo, joo.
- Kysymys Eihän siellä voisi tehdä töitäkään, kun pimeässä laivassa oltiin?
- Vastaus Ei ja niin kuin sanottu, kun se oli tasavirtalaiva, niin se oli niin kuin aina kostea, että siellä ei mitään pystynyt tekemään.
- Kysymys Sinullahan ei ollut nyt mitään tekemistä sen jälkeen, kun se nyt meni pohjaan se laiva?
- Vastaus Ei, siis niin kuin sanottu, niin minä olin silloin 82 kun tehtiin luokitusta ja ajettiin niitä apukoneita, niin minä en tiedä siitä. Minä en ollut siellä silloin paikan päällä enää, kun se oli.
- Kysymys Niin, sinä et käynytäkään siellä sen jälkeen?
- Vastaus En.
- Kysymys Että sinä et tiedä yhtään mitä siellä on tapahtunut sitten?
- Vastaus En.
- Kysymys Montako apukonetta siinä oli?
- Vastaus Kolme apukonetta minun muistaakseni oli.
- Kysymys Oliko niissä kaikissa generaattori?
- Vastaus Juu, juu.
- Kysymys Ei, minä kysyin vain sen takia, kun tämä edellinen todistaja, tämä sähkömies Näreoja, niin hän oli puhdistanut ainoastaan yhden generaattorin ja ne muut oli sitten jätetty tekemättä. Minä vaan varmistan sen, että siellä oli kolme, koska minä näin piirustuksista, että siellä oli kolme.
- Vastaus Joo.
- Kysymys Ja te ajoitte kaikkia vuorotellen siellä?
- Vastaus No minun muistaakseni ajettiin, mutta en minä sitä sataprosenttisesti voi sanoa.
- Kysymys Mutta eikö se ole luonnollista?
- Vastaus No on, jos ne vain ovat käyttökunnossa, niin totta kai se on luonnollista, että kaikki hoidetaan, että ne toimii.
- Kysymys Mennään niihin luokitushommiin tässä vaiheessa, niin sinä sanoit, että sinä teit siellä luokitushommiä siellä konehuoneessa tai avasitte luokituslaitosta varten, sanotaan näin, ettehan te luokitushommiä tehneet, niin mitä te aukaisitte siellä?

- Vastaus No ihan tarkkaan minä en muista niitä laitteita, mutta sen listan mukaan, mikä me saatiin Bergmannilta tai Lloydsilta, niin sen mukaan me hänen kanssaan sitten sovittiin, mitä hän haluaa auki ja mitä ei. Sen mukaan me elettiin ihan.
- Kysymys Oliko siellä paljon avattavaa?
- Vastaus No minun muistaakseni me kaksi kolme viikkoa siellä oltiin, että se mitä oli tullut, niin en minä siihen osaa sen enempää sanoa.
- Kysymys Mutta sinä et muista yhtään mitä te aukaisitte?
- Vastaus No sanotaan, että yhden yksityiskohdan minä muistan, ja se oli pääkoneen wolsterpumppu, niin se oli nyt mm. mikä luokitettiin.
- Kysymys Oliko siellä pääkoneen nämä räjähdysluippu ja niiden aukaisu?
- Vastaus En muista.
- Kysymys Eikä ruorikoneen pumppuja?
- Vastaus En muista sitäkään.
- Kysymys Et muista sitäkään. Ne on vaikea muistaa, kun on näin hirveän pitkä aika, mutta avattiinko siellä mitään tällaisia oleellisia osia kuin apukoneita tai pääkoneita tai tämmösiä, että se oli lähinnä enemmän tämmöstä pumppua ja tämmöstä pienempää?
- Vastaus Juu, lähinnä semmosta, että ei siellä mitään isompia haalauksia tehty.
- Kysymys Että ne jätettiin tekemättä?
- Vastaus Niin tai sanotaan näin, että sen listan mukaan, mitä esitettiin.
- Kysymys No sitten mennään siihen tilanteeseen, että kun sinne tuli vettä sinne konehuoneeseen, niin sinä muistat varmaan suurin piirtein sen konehuoneen tai ainakin jotenkin ja minulla on kuvat täällä, että se palautuu sinulle mieleen, koska sinä osaat nyt ainakin lukea piirustusta, minä tiedän sen, että jos sinä olet koulun läpäissyt, niin varmaan osaat. Tässä tämä edellinen todistaja, joka tässä oli, niin hän sanoi, että näitten kosteusmittausten perusteella alatason turkkilevyn yläpuolelle oli noin metrin verran ollut vettä, koska sitä alempana olevat kaikki moottorit ja muut vuosi, niin miten se mahdollisesti vaikuttaisi sitten näihin apukoneisiin ja siihen pääkoneeseen, jos siellä on metri vettä siellä konehuoneen turkkilevyn päällä?
- Vastaus No siinä varmaan kyllä luulisin ainakin, että siinä on ollut sitten jo kampiakseli veden alla. Pääkoneen. Apukoneita minä en muista millä tasolla ne olivat ihan tarkkaan, että olivatko ne yhtä alhaalla kuin pääkone vai olivatko ne ylempänä.
- Kysymys Niin tämä äskeinen todistaja kertoi, että apukoneiden päässä olevat generaattorit olivat puoliksi turkkilevyn yläpuolella ja puoliksi turkkilevyn alapuolella. Olisiko ne apukoneet olleet kokonaan veden alla sitten?
- Vastaus No sekin taas riippuu millä tasolla. Kyllähän niitä turkkilevyjä niin kuin tiedät, on monella tasolla.
- Kysymys Puheenjohtaja, saanko näyttää tätä kuvaa, kun meillä on nyt todistaja, joka varmasti osaa lukea kuvia, niin otetaan tämä. Eli tässä on nyt tämä poikkileikkaus tästä siitä konehuoneesta ja turkkilevyhän kulkee tuolla tasolla suurin piirtein sitten. Silloin, kun me katsotaan tätä kuvaa tässä, joka on siltä tasolta, niin tässä on nämä apukoneet eikö niin?
- Vastaus Niin, tämä on päällikuva. Tässä sivukuvassa ei näy, että millä korkeudella ne apukoneet ovat.
- Kysymys Niin, mutta kun tämä tasohan on se alaturkkilevy, niin tässä on ne apukoneet.
- Vastaus Niin, että se viittaisi, että ne on, mutta että ihan tarkkaan sitä kohtaa ei tuosta näe.

- Kysymys Joo, ja äskeinen todistaja sanoi, että generaattori oli puoliksi turkkilevyn yläpuolella ja puoliksi sen alla, niin sehän tarkoittaa sitä, että ne oli tällä tasolla ne apukoneet. Muistatko sinä yhtään kuinka korkeita ne olivat ne apukoneet?
- Vastaus Ne oli semmosia vanhoja kolmepyttyisiä, kyllä ne nyt miehen korkuisia oli siihen aikaan.
- Kysymys Niin, ja jos siinä on nyt metri vettä siinä turkkilevyn päällä, niin mitä niille apukoneille tapahtuu?
- Vastaus Niin no nyt jos oletetaan, että ne tällä samalla tasolla kuin tämä pääkone, niin kyllä nekin on silloin olleet puolittain veden alla. Tämä on nyt tietysti oletus, että apukone on tuolla tasolla.
- Kysymys Mutta äskeinen todistaja kertoi, että generaattori oli puoliksi turkkilevyn päällä ja puoliksi turkkilevyn alla.
- Niin minä kysyn teiltä, kun tässä piirroksessa on tämä sininen viiva, niin mikä viiva tämä on, siis tuon punaisen viivan alapuolella?
- Kysymys Siis tämä on, minä olen itse piirtänyt turkkitasopiirustukset laskemalla sen ihan täältä, kun tässä on kerrosväli 2,4 metriä ja nämä ovat kaikki 2,4 metriä nämä eri turkkitasot, niin sen takia se on tässä. Sehän käytännössä voi olla niin, että se on täällä matalampi.
- Siis te ette tiedä, että se on tässä. Tämä on vain teidän laskelma, arvio?
- Kysymys Se on ihan tämän kuvan mukaan piirretty, mitä tässä on.
- Niin, niin, mutta te ette voi tietää?
- Kysymys En, minä olen piirtänyt sen kuvan mukaan.
- Se voi olla jossakin ja onko se edes suora, osaatteko te sanoa?
- Vastaus Alin turkkitaso menee varmasti jossain tässä kohtaa.
- Eli paljon alempana kuin tässä Sjöholmin piirustuksessa?
- Kysymys Ei tämä olekaan se alin turkkitaso. Sehän on täällä näin. Sehän on täällä se alin.
- Mikä tämä sininen on?
- Kysymys Se on välitrallitaso.
- Mikä se on?
- Vastaus Se on seuraava turkkitaso, että jos täällä on se alin taso missä kuljetaan, niin tämä on seuraava taso, missä taas kuljetaan, niin kuin seuraava kerros.
- Eli tämä on semmosta, että jos tänne tulee vettä, niin täällä on eri tasoja, jotka täytyvät tietysti eri tavalla?
- Vastaus No kyllä tämä avoin tila on, että kyllä se siitä täyttyy sitten.
- No riippuen kuinka paljon sinne tulee eikö niin.
- Vastaus Tietysti.
- Kysymys Eikö palomestari sanonut, että se oli kolme metriä.
- Kysymys Niin palomestari sanoi, että se oli kolme metriä.
- Ei hän niin sanonut.
- Mistä mitattuna?
- Kysymys Niin siis pohja, me selvitetään kun palomestari tulee. Ei hän missään tapauksessa sanonut, että vettä on kolme metriä.
- Ei kun nimenomaan.
- No siihen palataan.
- Kysymys Mutta nyt tämä äskeinen todistaja, kun se ei ole nyt selvitetty se lopullinen vesitaso, niin hän sanoi, että tämän turkkitason yläpuolella metrin verran oli vettä, se me nyt tiedetään ainakin. Se loppuselvitetään sitten. Voitko sinä nyt omilla sanoilla kertoa, että mitä tapahtuu sitten pääkoneelle ja apukoneelle?
- Vastaus Niin, jos on tämän tason yläpuolella metri vettä tai sanotaan jos vaikka veden

- pinta menee tuossa, niin tottakaihan se siihen asti täyttyy kaikki paikat.
- Kysymys Niin, että täyttyy koneet myös?
- Vastaus Niin, se on selväkin.
- Kysymys Mitähän niille pitäisi tehdä sitten?
- Vastaus Tottakai pitää vesi tyhjentää pois ja sitten ruveta avaamaan ja katsomaan, että mitä on tapahtunut.
- Kysymys Se on hyvä. Näin minäkin oletan. Mutta tässä tapauksessa näille ei ole tehty. Kyllä on mitattu näitä ohmeja siellä.
- Vielä yksi kysymys liittyen tähän teidän lausuntoon, niin te sanoitte tai tässä jonka Karskela sitten kuitenkin oli laatinut, että koneistona oli tanskalainen vanha luotettava Burmeister & Wein, jossa oli hirveän herkkiä, haavoittuvia sähköjärjestelmiä tai elektroniikkaa. Tämä kone oli teille niin kuin tuttu vai?
- Vastaus No tämä on sanotaan, että pääkone sinänsä ei ollut tuttu, mutta apukoneet olivat sitten taas samanlaisia, mihin mikä olin aikaisemminkin törmännyt ja valmistaja on tuttu ja tämä on erittäin yleinen laivakonevalmistaja ollut ja on vieläkin, joskin vähän eri nimellä.
- Kysymys Jos minkä saan jatkaa jonkun aikaa. No nyt kun sanoit äsken, että se olisi, kun siinä on metri nyt ainakin selvästi nyt todettu täällä todistajan valalla vannotulla todistajan lausunnolla, että siellä oli vettä siellä konehuoneessa, niin sinne olisi nyt mennyt vettä sitten tuonne apukoneisiin ja sitten pääkoneen sisään ja mitä sinun mielestäsi niille olisi pitänyt tehdä muuta, kuin pumpata vesi pois ja sitten kuivata?
- Vastaus No ne olisi pitänyt ruveta tietysti purkamaan ja kuivaamaan ja öljymään ja vaihtamaan vanhat osat ajateltuna, että sen kanssa lähdetään liikenteeseen. Toinen vaihtoehto, jos sen kanssa olisi heti lähdetty, niin ei tarvitse välttämättä tehdä muuta kuin pistää käyntiin ja mennä.
- Kysymys Mutta mitä sinä luulet, että kun siinä ei tehty mitään näille, niin mitähän siellä tapahtui?
- Vastaus No tänä päivänä se kokemus, mikä minulla on, niin ei äkkiä tapahdu oikeastaan mitään. Se on pitkälinen prosessi, ennen kuin siellä mitään.
- Kysymys Kuinka kauan sinä luulet, että se kestää?
- Vastaus Väittäisin, että kuukausia.
- Kysymys Kuukausia, mutta sille ei kuukausiin kuitenkaan mitään tehty sille eikä ole vissiin tänä päivänäkään tehty vielä, niin mitä sinä luulet, että siinä nyt sitten on tapahtunut? No se on romutettu nyt.
- Vastaus Välttämättä ei mitään. Olen minä ollut semmosessakin tapauksessa mukana, kun on tommonen pääkone ollut ulkona pressun alla monet, monet vuodet ja sieltä se on otettu ja laitettu laivaan ja pistetty käymään ja taas on menty.
- Kysymys Mutta se on tehdasvalmis kone ollut?
- Vastaus Ei, kyllä se on ihan vanhasta laivasta otettu pois ja viety suoraan sanottuna metsään odottamaan parempia aikoja ja sieltä muutaman vuoden jälkeen kaivettu esiin ja pistettiin se alukseen ja käymään eikä vaihdettu mitään osia.
- Kysymys Niin, mutta sille ei ollut mitään tehty, kun se vietiin metsään seisomaan?
- Vastaus No ei sitä kukaan tiedä, mutta ei se nyt varmaan, niin kuin sanotaan näin, että kun se johonkin kosteisiin kylmiin tiloihin tommonen kone säilötään moneksi vuodeksi, niin ei se varmaan hyvää sille tee. Mutta ei nämä dieselmoottorit, ei ne ole niin arkoja kuin yleisesti kuvitellaan. Ne kyllä kestää aika paljon.
- Kysymys Mutta tässä kuitenkin, kun on ollut metri vettä tuossa päällä, niin siinä on ollut kampaiksella veden alla ja kaikki laakerit on olleet veden alla, mitä siellä

koneessa on ja melkein todennäköisesti apukone kokonaisuudessaan tai ainakin melkein kokonaisuudessaan veden alla, niin niille nyt ei tehty mitään, niin sinun mielestäsi niin muuta kuin ilmaa pulloihin ja kahvasta vedetään käyntiin ja heti pelaa?

Vastaus No jos se olisi heti tehty, niin se olisi lähtenyt sillä, jos se olisi välittömästi, mutta tommosen pitkällisen odottelun jälkeen, niin kyllä minä ainakin purkaisin ja katsoisin vähän, että mitä sieltä löytyy.

Kysymys Ja sitten pitäisi uusia ne osat, mitä siellä tarvitaan?

Vastaus Joo.

Kysymys Eliikkä nyt kun sille ei tehty mitään muuta kuin mitattiin niitä ohmeja sitten ja jos vähän kuivattiin joku pumppu, niin siltä osin jätettiin nämä koneistus niin kuin vähän heitteille. Mutta sitten yksi asia minua niin kuin jäi vaivaamaan jos sanotaan konemestarina, niin minä en usko, että sinä tarkoittit sitä, mutta kun sinä sanoit niin, että kun kone on täyttynyt vedellä, niin se on se vesi tyhjennetty ja sitten vedetty kone käyntiin, niin onko se todella näin?

Vastaus Joo, kyllä se näin on. Näin siinä on käynyt useammankin kerran. Sanotaan nyt esimerkiksi sellainen tilanne, että turbiini pettää ja vuotaa siis se on äkkiä vettä täynnä tai toinen on pakokaasukattila, kun sieltä pääsee se tuubi hajoamaan ja sieltä pääsee vedet koneeseen, niin ei siinä muuta kuin tyhjäksi vaan ja käymään ja taas mentiin. Se on se paras ensiapu.

Kysymys Joo, mutta kuinka paljon siinä nyt menee vettä sitten sinne koneeseen.

Vastaus Niin, että siellä on kaikki paikat täynnä.

Kysymys Täynnä?

Vastaus Niin.

Kysymys Mutta sille ei tehdä mitään sitten esimerkiksi kaikki öljyt ja kaikki siellä on niin kuin ennenkin?

Vastaus Juu, kyllä se niin kuin separoidaan tietysti se öljy ja katsotaan että se vesi lähtee sieltä ja jos ei se lähde, niin tarvittaessa se öljy vaihdetaan, mutta näin on menetelty ja näin menetellään.

Kysymys Se kuitenkin separoidaan se öljy ensin ennen kuin se vesi poistetaan siitä?

Vastaus Niin tai sitä separoidaan, mutta kyllähän se kone käymään laitetaan.

Kysymys Heti vaikka siellä on vettä?

Vastaus Joo.

Kysymys Jos tommonen kone täyttyy vedellä, niin minä veikkaisin, että tämän tapaisessa koneessa öljytilavuus olisi ehkä noin 3 kuutiota, onko se aika oikein?

Vastaus Varmaan sitä luokkaa vähintään. Minä luulen, että voi olla vähän enemmänkin. Tämmösessä tapauksessa tottakai se olisi pitänyt se öljykin sieltä vaihtaa, kun tämä on se tilanne, että se vesi on tullut alhaalta ylöspäin. Minä tarkoitan näissä toisissa, että se tulee ylhäältä alaspäin.

Kysymys Mutta eihän se täällä koneessa tullut alhaalta ylöspäin?

Vastaus Ei, ei.

Kysymys Sehän tuli ylhäältä alaspäin.

Vastaus Niin tässä tapauksessa, se tuli kampikammion luukuista ja sanotaan akselitiivisteen välistä täältä, niin sitä vettä on päässyt kampikammioon ja sitä kautta öljytankkiin.

Kysymys Niin, niin, mutta minä tarkoitan sitä, että sehän ei tullut öljypohjan kautta se vesi, vaan se tuli yläkautta tässä tapauksessa. Kun sinä sanoit, että tämä on niin kuin huonompi malli kuin tämä alapuolelta täyttö.

Vastaus Niin siis tämä on nyt semmoinen tapaus, että se on se vesi kuitenkin noussut

sieltä pilssistä ja sitten se on täyttänyt, riippuen kuinka ylös se on tullut, niin se on täyttänyt sitä myöten koko konehuoneen pohjasta sitten jollekin määrätyle tasolle ja pikkuhiljaa kaikki sitten sillä tasolla on täyttynyt vedellä. Jos siellä on ollut vesi vuorokauden vain, niin välttämättä sitä ei ole edes päässyt kovin paljon kampikammioon riippuen kuinka tiivis se on ollut ulkoapäin. Eihän sieltä nyt niin kauheasti kampikammioista ulospäin mitään päässyt käynnin aikanaan. Se voi olla, ettei siellä koneen sisällä ole edes paljon vettä ollut. Ei sitä tiedä, kun ei ole ollut tutkimassa tilannetta. Mutta sanotaan näin, että jos se olisi ollut kuukausia, viikkoja veden alla tai sillä tasolla se vesi, niin varmasti olisi täyttynyt kaikki paikat.

Kysymys Niin, mutta sillä oletuksella, että sinne on vettä mennyt, niin siitä olisi pitänyt öljyt separoida ja mahdollisesti vaihtaa ja laakerit vaihtaa ja tämmöset, että se olisi ollut isompikin homma?

Vastaus Mahdollisesti.

Kysymys Mennään sitten siihen puskuhommaan, tuohon Finn puskuhommaan, niin kun sinä, ainakin minä ymmärsin tässä, mutta tässähän nyt selvisi tietysti paljon, ettei tämä ole sinun tekemäsi tämä homma, niin että mikä sinun asemasi siinä oli siinä Finn puskun konservoinnissa ja sitten minä kysyisin sitä, että olitko sinä mukana siinä konservoinnissa vai olitko mukana sitten sen jälkeen, kun ne koneet irrotettiin siellä Rauman telakalla, eikö ne olleet Holmingilla sanoit?

Vastaus Joo.

Kysymys Ja tuotiin Turkuun, että missä vaiheessa sinä olit mukana? Olitko sinä siellä konservointihommassa mukana?

Vastaus Minä en ollut konservoinnissa, että minulla oli kollega siellä silloin, kun ne sitä konservointiöljyä sinne ajoivat tai siellä oli joku Pesutekniikka tai joku tällainen firma, joka sitä teki. Hän vain sanoi, että mistä otetaan tulppa auki ja mistä lykkäätte öljyä sisään. Minä olin sitten siinä vaiheessa mukana, kun niitä korjattiin tuolla Turussa tehtaalla ja sitten minä olin siellä käyttöönotossa Raumalla, kun niitä uudestaan ruvettiin starttailemaan.

Kysymys Mutta tässä lausunnossa lukee, minkä sinä sanoit, että sinä olet valmis allekirjoittamaan, että tässä ominaisuudessa osallistuin myös Finn Balticin puskuhydistelmän veden valtaan joutuneiden koneiston pelastustyöhön, niin tähän tarkoittaa konservointia? Lausunnossaan Ramstedt ilmoittaa toimineensa tämän saman aluksen konservoinnin ja korjauksen organisaattorina. Minä luen tämän sillä tavalla, että sinä olit tätä konservoimassa siellä Hangossa. Eikö tämäkään pidä paikkaansa?

Vastaus Siis hetkinen missä?

Kysymys Ensimmäisellä sivulla kolmas kappale.

Vastaus Niin tässä juuri tuon toisen kappaleen, niin minä sanoin, että tämän lukuisten alusten saa pyyhkiä yli, ettei se ole lukuisten, vaan minä olen ollut tällaisten vaurioituneitten.

Kysymys Niin sinä olet ollut niissä korjaustöissä sitten, kun se on esimerkiksi ollut jossain verstaalla?

Vastaus Niin tai telakalla.

Kysymys Siis vaihtamassa uusia osia.

Vastaus Niin.

Kysymys Mutta tämä kolmas kappalehan tarkoittaa sitä, että sinä olet ollut mukana konservoimassa tätä Finn Balticia?

Vastaus Ei minun mielestäni tämä nyt sitä tarkoita. Ja tarkoittaa mitä tarkoittaa, niin

minä voin sen nyt kuitenkin selventää, että minä en ole ollut sitä konservoimassa.

Kysymys Niin, elikkä tämä on niin kuin höpöä tämä kolmas kappale tässä. Veden valtaan joutuneiden pelastustyössä.

Vastaus Siihen minä en ota sitten kantaa, että kuka siitä ajattelee mitäkin, mutta sen minä nyt ilmoitan, että en ole ollut sitä konservoimassa, mutta olen ollut mukana.

Kysymys Korjaamassa niitä sitten?

Vastaus Korjaamassa ja käyttöönottamassa. Ymmärrettäköön se konservointi nyt sitten miten tahansa.

Kysymys Varmistetaan nyt vielä se asia, että sinä olit mukana Finn pusku-asiassa silloin kun koneet tuotiin Turkuun...